

SLOVENSKI PRIJATEL.

Izhaja enkrat
v mesecu.

Za cerkev, šolo in dom.

Velja na leto
4 fl. po pošti.

Št. 1.

15. januarja 1860.

IX. tečaj.

Pridiga za praznik očiščevanja Marije device.

(Kdaj svojo pobožno gorečnost pokazati? gov. †.)

„Ko so bili dopolnjeni dnevi očiščevanja Marije po Mojzesovi postavi, so prinesli Jezusa v Jeruzalem.“ Luk. 2.

V v o d.

Danes obhajamo spomin tajiste prigodbe, kako sta Jožef in Marija svojega božjega otroka, kedar je bil 40 dni star, v tempelj prinesla, in ga Bogu darovala. Zato se imenuje današnji praznik — praznik darovanja Gospodovega. Te vsele prigodbe se tudi spomnimo, kedar molimo sveti roženkanc, in Marijo pozdravljamo z besedami: „Katerega si Devica v tempelju darovala.“ — Kedar je Marija Jezusa v tempelj prinesla, je tudi stari mož Simeon v tempelj prišel. Po razsvetljenju svetega Duha je spoznal Jezusa za Zveličarja svetá. Pozdravil ga je „kakor luč za razsvetljenje nevernikov in za čast svojega ljudstva Izraela.“ Jezus je tedaj luč svetá! On nas razsvetljuje s svojimi nauki in s svojo gnado. Tega nas opominjajo tudi sveče, ki se danes v katoliški cerkvi žegnajo ali blagoslovljajo. Zatorej se današnji praznik tudi Svečnica imenuje, ker se danes sveče žegnujejo, katere celo leto pri Božji službi goriijo in svetijo, in nas opominjajo na Jezusa, kateri je prava luč tega svetá. Današnji praznik se pa tudi imenuje praznik očiščevanja Marije Device. Bila je pri Judih postava, da vsaka žena, ki je fantiča rodila, je morala 40 dni doma ostati. Stirdeseti dan pa je morala svojega otroka v tempelj prinesiti, zapovedani dar Gospodu darovati in tako se očistiti; zakaj grešnega otroka je povila in nečista postala. To postavo, ki je bila za Izraeljske žene dana, je hotla tudi Marija spolniti, dasiravno jej tega ni treba bilo. Ona ni bila omadežana, ne s tim, da je spočela, ne s tim, da je rodila;

zakaj spočela je od sv. Duha, rodila pa je nar svetejšega otroka, in tudi po rojstvu je devica ostala. Pa vendar je Marija to postavo Mojzesovo na tanjko spolnila, da nam je izgled zapustila, kako moramo tudi mi vse postave božje, vse postave katoliške cerkve veselo in tenko spolnovati, ako hočemo Bogu prav služiti in naše duše zveličati. Marija nas s svojim zgledom lepo uči, s koliko gorečnostjo in s kolikim veseljem moramo tudi mi Božjo sveto voljo spolnovati v vseh rečeh, s koliko gorečnostjo moramo tudi mi Bogu služiti, na Njega misliti, po Njegovih zapovedih živeti in vsaki dan rasti na čednostih in vsem dobrem. To je tudi naša dolžnost, ker smo le za to stvarjeni, da bi tukaj pobožno, keršansko, pravično živeli in si tako nebesa zaslužili. — Zatoraj vam hočem danes nekoliko priložnost pokazati, o katerih morate svojo gorečnost, Bogu lepo služiti v vseh rečeh, večkrat obujati, poživljati in ponavljati. To je potreba, da v službi Božji mlačni ne postanete, da vam prava, keršanska gorečnost ne vgasne; lepo poslušajte!

Razlaga.

Kakor vsaki dan rastemo na starosti, moramo vsaki dan tudi rasti v dobrem. Zato pa moramo tudi vsaki dan naše dobre sklepe ponavljati, svojo gorečnost za Boga, in za naše zveličanje obujati. Lepih priložnost k temu imamo vsaki dan.

a) Kedar se zjutraj prebudimo in zdravi in veseli ustanemo, se bolj terdni in močni počutimo. Glejte, to je že prva priložnost, vašo gorečnost za Božjo čast in hvalo zbuditi in ponoviti. Naj bo tedaj vsako jutro vaša prva misel na Boga obrnjenjena, vaše prve besede: „V imenu Jezusa in Marije hočem zdaj ustati, in se veselo na svoje delo podati“, vaša prva skerb naj bo: Bogu se zahvaliti za dobro spanje, Bogu se v roke podati za novi dan, in izročiti se tudi Mariji in desnemu angeljcu varhu. Brez juterne molitve ne smemo nigdar ustati, ampak vsak dan jo zvesto opravljati. Vsako jutro si moramo misliti ali govoriti s pobožnim kraljem Davidom, kateri tako govori: „Bog! ti si moj Bog, zgodaj že te hočem iskati in moliti“. Na juterni molitvi je veliko ležeče. Glejte, tako imate že zgodaj jutro

lepo priložnost, na Boga misliti, Njega počastiti, in vse misli, besede in djanja celega dneva Njemu posvetiti in darovati. Na tako vižo bote ponavljali svojo gorečnost za službo božjo, da vam ugasnila ne bo.

b) Vsaki dan se trikrat k mizi vsedete, kedar greste jest. Glejte, zopet je to lepa priložnost, svojo gorečnost za božjo čast poživiti in misliti na Tajistega, od ktere ga pride vsaki dober dar. Kako lepa je tista keršanska navada, da vselej pred jedjo in po jedi hišni gospodar svoj glas pobožno povzdigne in popred moli, drugi pa za njim. In tako je prav. Pred jedjo moramo moliti, da bi Bog požegnal te darí, ktere bomo po Njegovi dobrotljivosti zavživali. Po jedi se moramo pa za tajiste lepo zahvaliti. Misliti si moramo: kako dobrotljiv je nebeški Oče do nas, ki nas vsak dan tako lepo preživlja; tako mu tedaj tudi mi z hvaležnim sercom služiti moramo vsaki čas!

c) Vsaki dan vas po trikrat glasni zvon iz turna k molitvi kliče. Angeljsko češčenje moliti, vas lepo opominja. Glejte, zopet lepa priložnost, svojo gorečnost za božjo čast in Marijno počeščenje obuditi. Vselej tedaj, kedar ob sedmih, o poldne, in zvečer farni zvon zaslišite, vselej angeljsko češčenje s pobožnim sercom molite. S hvaležnim sercom se spomnite takrat tiste neizrečene ljubezni Očeta nebeškega, ki nam je svojega Sina poslal na svet; z veseljem pozdravimo Marijo z besedami angelja Gabriela, ki nam je rodila Jezusa! Spomnite se pa tudi, da je naša dolžnost, vselej tako živeti, kakor nas je Jezus učil. —

d) Vsaki dan se tukaj tudi sv. maša opravlja, vsak dan se tukaj na altarji tisti dar na nekervavo vižo opravlja, katerega je nekdej Jezus tam na gori Kalvarji doprinesel za odrešenje celega svetá. Neki iz med vas imate priložnost tudi ob delavnikih večkrat pri sveti maši biti. Glejte, kako lepo priložnost imate tedaj, tukaj svojo gorečnost za božjo čast in hvalo, svojo gorečo skerb za svoje zveličanje tukaj ponoviti. Pri sveti maši se spomnimo, kako je Jezus za nas terpel in na križu svojo kerv prelil za nas. In ravno tisti Jezus, naš Zveličar, ki je nekdej na križu visel, je tudi pri vsaki sveti maši, tukaj na altarju

pričujoč, obdan od brezštevilih angeljcev; ravno tisti Jezus se še dan današnji pri sveti maši na nekervavo vižo daruje za naše grehe in nam ponuja zaklade svojega neskončnega zaslužnja. Glejte, koliko dobrega nam izvira iz vsake svete maše! Pri sveti maši obhajamo spomin terpljenja Jezusovega; ali ne bomo poterjeni, ali ne bomo iz tega moč zadobili, tudi terpeti iz ljubezni do Njega, da si tako nebesa zaslužimo! Glejte, tako tedaj vsak dan imamo lepih priložnost, svojo gorečnost za vse dobro, za Boga in za svoje zveličanje večkrat obujati in ponavljati!

e) Kedar pa teden preteče, pride nedelja; to je dan počitka za truplo, za dušo pa je to pravi delavnik. V nedeljo se mora od vsega dela nehati, da zamore duša brez posvetnih skerbí le za to skrbeti, kar večno terpi. V nedeljo vas mati katolijska cerkev tukej sem skliče, da bi vsi farmani tukaj se zbrali kakor otroci enega očeta, in vsi skupej božjo službo obhajali. Tukaj se ob nedeljah zberete, in na altarju se Jezus daruje nebeškemu Očetu za nas, za vse žive in mertve. Tukej se ob nedeljah zbirajte kakor pridne ovčice okoli svojega pastirja, ki vas na dobro pašo vodi; ki vašo dušo s kruhom nebeških naukov poživlja. Tukaj sem ob nedeljah pridete, kjer vam je spovednica, sedež božjega usmiljenja zmirom odpert, kjer se kakor v dušni kopeli vseh madežev lahko očistite. Tukej se ob nedeljah zberete, kjer vam je miza božja zmirom pogernjena, tukaj, kjer z angeljskim kruhom, z Jezusovim Telesom znate svoje duše nahraniti za večno življenje. Glejte, koliko lepih priložnost imate ob nedeljah, svojo gorečnost za Boga in za srečo svoje duše tukej vnovič oživeti in poterditi. Koliki odgovor čaka nas dušne pastirje pred Bogom, ako bi vas vsako nedeljo v Njegovem imenu k dobremu ne opominjali in od hudega ne zavračali. Koliki odgovor pa čaka tudi vas, ako po teh naukih živeti nočete, ako se tih priložnost, ki jih tukaj imate, ako se teh zveličanskih pomočkov, ki se vam tukaj ponujajo, nočete posluževati, da bi tako svojo dušo zveličali!

f) Pa ne samo nedelj, tudi več praznikov mati kat. cerkev v celem letu obhaja. Kar so za nas gostivnice ob potu, kedar kam potujemo, to tudi

prazniki naj bojo za nas, ki proti večnosti potujemo. Kedar človek kam daleč potuje in že ves truden prihaja, se željno ogleduje po gostivnici, kjer bi si svojo žejo ogasil, kjer bi se s kruhom pokrepčal, kjer bi se od svojega truda nekoliko počiti zamogel. Glejte! ravno tako prijetne gostivnice za nas so tudi prazniki Gospodovi, prazniki Marije in drugih svetnikov. — Mi smo kakor popotniki tukaj, ki v daljno deželo popotujemo. Na tem potu se nam pogosto prav huda godi. Veliko truda in vojskovanja nam je večkrat prestat. Radi že opešujemo. Naša duša omaguje in večkrat oslabi. Zdaj pa pride svet praznik. Skerbno nas dobra mati katolijska cerkev v tempelj božji kliče. Tukaj nas cerkev kakor prijazna gostivnica sprejme. Tukaj se zamoremo ob praznikih od svojega vsakdanjega truda nekoliko počiti. Tukaj se naša žejna duša napoji s pijačo nebeškega nauka; tukaj se lačna duša nasiti s kruhom svetega Rešnega Telesa; tukaj se okreva z nebeškimi jedmi; tukaj se navzame nebeških tolažb in sladkost; tukaj zadobi lepih opominov, kako se mora obnašati in vesti, kedar dalej popotuje; tukaj se poduci, kterege pota se mora držati, da v nebeško deželo srečno priti zamore. Glejte! o praznikih Gospodovih, o praznikih Marije in drugih svetnikov nas naša dobra mati katolijska cerkev tako rekoč za roko prime, z drugo roko nam pa proti nebesom kaže, rekoč: glej! tamkej je tvoja prava domačija; tamkej prebiva tvoj ljubeznjivi oče, ki te je za nebesa stvaril; glej tamkaj kraljuje Jezus, tvoj ljubeznjivi Odrešenik, ki te je odrešil, ki ti je tudi prečudno lepo prebivaljše tamkaj pripravil, ako tukaj Njemu zvest ostaneš; glej tamkaj prebiva sveti Duh, ki te je že pri svetem kerstu posvetil, in si tvoje serce za svoj tempelj izvolil, ki ti pa tudi razsvetljuje pot proti nebeški domačiji; glej tamkaj kraljuje Marija, tvoja ljuba mati, ki te enkrat pri sebi imeti želi; glej, tamkaj je truma nebeških angeljcov, ki Bogu brez nehanja večne vesele pesmi prepevajo; glej, tamkaj so tvoji bratje, tvoje sestre, svetniki in svetnice božje, ki se že pri Bogu veselijo vekomaj, ki že uživajo plačilo svojega brumnega življenja, ki pa tudi za te prosijo, da bi tudi ti enkrat srečno za njimi prišel. Glejte, tako mati kat. cerkev svoje nedelje in praznike obhaja in nam tako želi v nebesa pomagati.

S k l e p.

Koliko lepih priložnost imamo tedaj, da svojo gorečnost za božjo čast, za naše zveličanje večkrat obujamo, oživljamo in ponavljamo. Tako tedaj tudi danes vnovič obljubimo, naj večo skerb za naprej za to imeti, da Bogu lepo služimo in naše duše enkrat zveličamo. Da se pa to zgodi, deržimo se zvesto te svete družine, ki jo danes v Jeruzalemskem tempelju zagledamo, — Jezus, Marija in sveti Jožef naj bo zmirom naša nar ljubša tovaršija v tem življenju; tako tudi enkrat naša nar slajša tovaršija v nebesih bo! Amen.

Pridiga za prvo predpepelnično nedeljo.

(Kristjan! poslušaj klic božji! gov. J. A-st.)

„Nebeško kraljestvo je podobno hišnemu gospodarju, kateri je zjutraj zgodaj šel najemat delavcev v svoj vinograd.“ Mat. 20, 1.

V v o d.

Danes je angeljska pesem: Gloria in excelsis Deo, in vesela Aleluja pri sv. maši utihnila, in cerkev se je v žalostno spokorno oblačilo oblekla. Zakaj je to novo lice v cerkvi? Cerkev nas hoče opomniti, da zdaj se bliža tisti čas, v katerem je Odrešenik za odrešenje človeškega rodú terpel in umerl. — Opominja nas pa tudi prvih kristjanov, kateri so se začeli 70 dni pred veliko nočjo postiti, zato se ta nedelja „Sedemdesetnica“ po latinsko „Septuagesima“ imenuje, ker je od nje do velike noči ravno 70 dni; cerkev nam svojo voljo na znanje daje, da bi se tudi mi te tri tedne z dobrimi deli pripravljali, da bi nam 40danski post toliko bolj zveličaven in zaslužljiv bil.

Sv. cerkev nam danes oznanuje lepo evangelje od delavcov v Gospodovem vinogradu, tisto evangelje, v katerem se nam prav razvidno kaže, koliko si Bog, gospodar vinograda, prizadeva, da bi nas v svoj vinograd poklical, to je, da bi nas milostljivo spodbudil, naj zvesto skerbimo za naše dušno zveličanje; za to nas spodbuja v raznih starostih našega življenja. Ene zjutraj zgodaj, to je v otročjosti, druge ob tretji in šesti

uri t. j. v cvetju njih življenja in v možki starosti, spet druge ob enajsti uri t. j. v sivi starosti; vsem pa enako plačilo daje, če so le pokorni njegovemu klicu. O da bi pač vsi ta klic božje milosti slišati in mu hoteli pokorni biti! Vas k temu nagniti vam hočem danes pokazati, kako potrebno za kristjana je, božjemu glasu, klicu Njegove milosti, pokornemu biti. — Poslušajte!

Razlaga.

Dva bogata, pa posvetnim slastim in dobrovoljam zlo vdana mladenca sta enkrat na pustno veselico jezdila. Vesela sta dervila svoje konjiče po cesti, vsa prevzeta od veselja, ki jih je čakalo. Ko sta tako naprej jahala norčevaje in smeja se, je stopil star oglar iz za germovja, in jima rekel: „Nikar tako hitro, mladenca; saj bota še prav prišla, kamor sta namenjena; gori na hribu, kjer bota memo jahala, stoji cerkvena, v nji je ravno pridiga, pojdita notri, ne bo vama škodovalo.“ Mladenca sta se mu smejala, in sta hitro naprej jahala. Ko pa na hrib prideta in konjiča trudna in vpehana vidita, ju k deblu privežeta, da bi se spočila, ona pa sta šla v cerkvico, da bi nekoliko časa pridigo poslušala.

Pridigar je govoril ravno od grešnika in njegovega goljfivega pokoja. „Grešnik“, je rekel pridigar, „zdrami se iz grešnega spanja! Gorjé! če v grešnem spanju smert te prehití. Hitro kakor senca zgine goljfivi bliš svetá; nikar ne navezuj na nečimernost srcá svojega. Naglo tečejo ure, kakor burja čas hiti, morebiti že danes se ti odperajo vrata večnosti.“ Tako je pridigar govoril, je oestro živo poslušavce k pokori opominjal, in je govor s to le priliko sklenil: V gojzdu je jelen na travi sladko spal. Nanj sproži strelec, da se trepeč zbudi. Se vzdigne in gleda okoli sebe, ali ker nič več ne sliši, ga kmalo mine strah, in se potukne spet v travo. Pa ne dolgo, in drugič puška počí; jelen se spet prestraši, in plah poskoči iz trave; ali ker nič ne vidi in ne sliši, se v novič vleže v travo. O joj! puška tretjič počí — zdaj jelen je zadet — še enkrat po koncu plane, — ali mertev pade znak v travo. —

Neskerbni mladi jelen, o grešnik! to si ti! Smert pa je strelec, povsod ti je za petami; enkrat, dvakrat le prestraši — predramiti hoče nas, gorjé pa duši naši, ko v tretje zagromi! gorjé, če v grešnem spanju nas zadene! „Kdor ima ušesa za poslušanje, naj posluša!“ In s tim je sklenil svojo pridigo.

Globoko je ganila ta pridiga Edmunda, enega teh pustnih jezdicov, in njegovo sercé je bilo prestrašeno. Drugi pa, lahkomisljen in hudoben človek, ko ga je vidil žalostnega, ga za roko prime, ga hitro iz cerkve vleče, in mu zaničevaje pravi: Kdo ti je kaj storil, da se tako žalostno deržiš? Je mar pridigar s svojo pridigo te prestrašil? Ne bodi neumen, saj ni tako kakor duhovni vpijejo. O s smertjo in peklom znajo strašiti ti možjé, ali kvante te le še stare babice verujejo. Le naprej! poženi konjiča, in izbij si iz glave take misli, le naprej! Najni prijatli že težko čakajo!

Pa pregloboko mu je pridiga v sercé segla in rekel je: „Kar je pridigar govoril, nikoli več ne bom pozabil. Resnico je govoril, prijatel! jelen, jelen, ta sem jaz. Že dvakrat se je sprožila puška na me, ne bo dolgo, in počilo bo v tretje. Pretečeno leto sem padel s konja tik globokega brezna, nevidna roka me je obderžala, da nisem v brezen padel, takrat je prvič smert protila — je počilo pervikrat! Pred kratkim sem bil tako bolan, da so zdravniki nad meno že obupali, pa viša moč me je zopet ohranila, takrat je drugič smert protila — je počilo drugikrat! Gotovo bo kmalo tretjič počlo! O Bog, usmili se me! K duhovnu nazaj hitim svojih grehov odkrito-serčno se spovedat, da se ne pogubim.“ — „To pa vendar ne, da bi zdaj še nazaj hodil in spovedoval se, mu je rekel hudobnež, saj Bog vidi tvojo voljo; saj bova nazaj gredé memo cerkve šla, se pa potlej lahko spoveš. Prijatli so že zbrani, le pojdiva naprej, da jim veselja ne skrajšava!“

Poslednjič se Edmund hudobnemu tovaršu vda, in po hribu navzdol jo naglo dervita, po poti si vesele prigodbe pripovedujeta in burke vganjata, da jima hitrej mine čas; kmalo je bila tudi pridiga pozabljena, in dobre volje sta pridirjala do grada, kjer so ju čakali prijatli že zbrani. Krona veselice je bil tam bogati Edmund, pijó se mu zdravice, in pesmi mu

doné; tudi sam vriska od veselja, in kakor serna v hitrem plesu se vertí. To da vince in hitri ples mu je mlado kri vnel. Speť vzdignejo bokale in glasno zavpijejo: „Naj dolgo Edmund žíví!“ in terčijo s kozarci, da vse rožlja. Edmund prinese kozarc do ust, — ali čuden mráz ga pretrese, njegovo obličje obledí, v persih mu začne vreti, iz ust in nosa se mu kri vlije, na tla se zgrudi, in s tihim glasom zdihne: „O prijatel! jelen, jelen, ta sem jaz; strelec je zadel, počilo je v tretje in zadnjikrat, o Jezus usmili se me!“ Ta je bil njegov zadnji zdihlej, — in smert mu je oči zaperla.

Prijatli moji! v tej le prigodbi, ki sem vam jo zdaj povedal, najdemo tudi svojo lastno zgodovino. — Kristjani, kristjani, jelen, ta smo mi. Bog nas kliče zdaj po našem angelju varhu, zdaj po pridigarjih, zdaj po terpljenju in nadlogah, zdaj po smerti naših prijatlov in znancov, kliče nas delati pokoro in poboljšati življenje; pa koliko jih je, da bi njegov glas poslušali, in večnemu pogubljenju odšli? Pa premislimo to reč nekoliko bolj na tanko. — Mladenč, kolikrat tudi ti v cerkvi slišiš, kar sta slišala una dva jezdic v cerkvici na gori? Kolikrat ti tudi tvoj duhovni pastir pridiguje od nebes in pekla, od smerti in večnosti? Kolikrat te kliče, te prosi in svari: „Zapusti široko cesto, zbudi se iz dušnega spanja! Kratke so našega življenja ure, in pred ko misliš, se ti znajo odpreti vrata neskončne večnosti, in strašno je v grehah se ločiti iz svetá. Zapusti svoje pregrešne znanja in nepoštene pota! Svet preide in vsa njegova lepota, in v peklú boš preklinjal tiste dneve, ob katerih si pregrešno veselje užival. Nikar se ne zanašaj na svojo moč in mladost, zakaj v grobih počivajo še mlajši in močnejši, kakor si ti.“ — Glej mladenč, kedar tako pridigovati slišiš, to je prvi strel, ki tebi velja, to je božji klic, zbudi in spreoberni se! Nikar se, kakor uni jezdec, slabim tovaršem zapeljati ne daj; hudobneži ti morebiti pravijo: Sram te bodi, da si tak tercijal, kaj boš poslušal duhovne, ki vse presilijo; v večnosti ni tako hudo, saj še nobeden ni nazaj prišel, da bi povedal, kako se tam godi. — Mladenč! ne daj se s takim govorjenjem zapeljati, glas duhovnega pastirja je božji klic, je prvi strel, ki tebi velja; zbudi se, in nikar ne spi še dalje v pregrešnem spanju!

Ali pa tvojega tovarša napade smertna bolezen. S prežaljenim sercom, morebiti s solznimi očmi stojiš zraven njegove smertne postelje. Komej da ga je mogel mašnik pri polni zavednosti spovedati, mu zakrament presv. Rešnjega Telesa podeliti in ga v sv. poslednje olje podjati. Že ne sliši več nobenega klicanja; nogé so omerznile, od čela kaplje merzel mertvaški pot, lica so globoko vderte, sopenje zmirej počasniše prihaja, in poslednjič sapa popolnoma zaostane — tvoj tovarš, o mladenč! je umerl. O mladenč kako ti je takrat pri sercu? Ali se ne vliva tudi po tvojem čelu merzel pot? Ali se ne predramiš iz svojega grešnega spanja? Oh, to je drugi klic Gospodov, to je drugi strel, ki je na-te merjen. Zbudi se, in nikar dalje ne spi, zapusti pregrešne pota, tako ti kliče Bog po smerti tvojega tovarša spet, kader v tretje zagromi, boš zgubljen, oh, na večno pogubljen!

In ti, mlada deklica! kolikrat si že slišala pridgarjev klic: Ne zaupaj v mladosti svoje cvet, in v lepoto svojega trupla, zakaj „tudi tebi je postavljeno enkrat umreti . . . kakor cvet, boš usahnila, in zginila kakor senca“ (Job. 14, 2), tvoje rudeče lica bodo obledele, tvoje svitlo okó bo ugasnilo, zgnjila boš v grobu, in se spremenila v prah. O deklica! „Sin človekov bo prišel ob uri, ko se ti ne zdi“ (Luk. 12, 40), zato zbudi se iz grešnega spanja, zapusti pot pregrehe, hodi po poti čednosti, in polni lampico svojega serca z oljem dobrih del, da boš, kedar ženin pride, pripravljena, in da boš ž njim šla na nebeško ženitnino. Deklica, kedar tako pridigovati slišiš, je to božji glas, ki te kliče, je prvi strel, ki tebi velja. — Ali pa objokana stojiš na grobu svoje mlade prijateljice, ktera se je v svoje novo, pet do šest čevljev dolgo stanovanje preselila; že je mašnik tri lopate perstí vergel in so zaropotale na nje malo, temno hišico iz šestih desk, že sta dva očenaša zmoljena in vsajen je križ na njen grob. Tukaj, o deklica! se daj predramiti iz grešnih sanj od ropota perstí, ki na hišico tvoje prijateljice zagromí, zbudi se, to je drugi strel, bliža se tretji in poslednji klic božje milosti, kedar tretjič zagromí, se boš zbudila v peklú.

Ja za nas vse je podučljiva ta prigodba. Nas vse pogosto kliče Bog, da bi v se šli, in pokoro delali. Zdaj nas

budí po svojih namestnikih, pa veliko jih je, ki jih ne porajtajo in jih še zaničujejo. Zdaj nas kliče po veselju in terpljenju; to da dosti jih je, ki veselje razberzdano uživajo in še bolj Boga pozabijo, v terpljenju pa so nepoterpežljivi in mermrajo. Nekteremu vzame Bog dragega prijatla, nagla smert ga pobere, očetu vzame edino hčer, materi edinega sina; drugega Bog verže na bolno postelj, ga pabne v revšino in siromaštvo, in mu pošilja dolgoletne pokorila za grehe, kateri grehi morebiti niso bili tako veliki, kakor tvoji. Tako te kliče Bog in te opominja, zdaj krotko in prijazno, zdaj oestro in terdo; zdaj te prosi, zdaj ti žuga, kliče te na jutro in na večer, o poldne in o polnoči; to da redki so, ki poslušajo klic milosti božje. Resnično tudi nam veljá prerokovo svarjenje: „Ne bodite, kakor vaši očetje, katerim so vpili poprejšnji preroki, rekoč: To pravi Gospod vojsknh trum: Spreobernite se od svojih hudobnih pot, in svojih nar hujših misel: ali oni niso poslušali, tudi namé ne porajtali, pravi Gospod“.

(Cab. 1, 4.)

S k l e p.

Kristjani! jelenu podobni smo tudi mi. Prav dosti jih je, da jih je Gospod že dvakrat klical, dvakrat je že počilo na nje, to da naprej spé v svojih grešnih sanjah. Kedar bo tretjič počilo, bodo večno pogubljeni. Mera bo potem napolnjena, število pregreh bo doveršeno, čas bo odtekel, zamujene gnade bodo od njih tirjane, od vsake misli, od vsake besede, od vsakega dneva bodo morali odgovor dajati. Gorjé ti kristjan, jelen, jelen, ta si ti! — Ljubi kristjani! sv. Bernard pravi: Hudičevo je v pregrehi terdovratno ostati. Raztergajmo torej vezí pregrehe in hudobije, in bodimo pokorni božjemu poklicu, ki nas vabi k pokori in spreobernenju. „Danes vam kličem s kraljem Davidom, ne v enem letu, ne v enem mescu, ne v enem tednu, ne še le jutri, ampak danes ko slišite njegov glas, nikar ne vterdite svojih sere.“ (ps. 94, 8.) Amen.

Pridiga v nedeljo Seksagesima.

(Troje naukov od božje besede; gov. M. H.)

„Seme je božja beseda.“ Luk. 8, 11.

V v o d.

92. Ljubi farmani! Dans imamo evangelje, ki je posebno za kmeta prav lepo in lahko razumljivo. Ljubeznjivi Jezus govori od sejavca, ki gre svoje seme sejat. Tudi vi, ali veči del zmed vas ste sejavci, ki greste jesen in vigred, obsevat svoje njive; pa že sami dobro veste in že sejaje mislite si, da ne bo na vsaki njivi enako lepo žito rastlo, to leži, pravite na božjem žegnu, in na dobri obdelani zemlji.

Tudi jaz moji ljubi! sem sejavec — to da vi zemljensko pšenico sejete, jaz pa nebeško; da vi le jeseni, zvigredi in poletu sejete, jaz pa vsako nedeljo in vsak praznik; le to je druga, da sad vaše seje za vas raste in je vaše; jaz pa moram svojemu nebeškemu gospodu odgovor dajati zavoljo mojega sejanja, kako sem sjal in kaj je zdalo moje sjanje. Oh! usmiljeni Gospod, kako bom tedaj obstal pred teboj. Pa tudi vi ljubi farmani! bote odgovor dajali zavoljo božje besede, ki jo sejem, ali moje seme s pravim dobrim sercom v dobro zemljo prejemljete. Zastonj sejem božjo besedo, kedar pri vas na pot, ali na skalo, ali med ternje pade. „Kdaj se to zgodi, kdaj seme božje besede na pot, kdaj na skalo in kdaj med ternje pade, hočemo danes premišlevati, pripravite se! —

Razlaga.

Kolikokrat se med nami božja beseda oznanuje, in kako malo sadú božje besede, resnično kersanskega poštenega življenja se vidi in nahaja! Kaj pa mora biti, da vse pridige in vsi nauki tako malo zdajejo? To nam pové Jezus, ki pravi: Duhovnemu učeniku gre kakor sjavcu, ki je šel sjet seme svoje.

1. „Ko je sjal, ga je nekaj padlo poleg pota, in je bilo pohojeno, in tice neba so ga pozobale.“

Kteri so poleg pota, so tisti, kteri poslušajo, potlej pride hudč, in vzame besedo iz njih serca, da verujoči niso zveličani.“ Takih poslušavcov božje besede se žalibog! tudi med nami nahaja. Glej! jaz ne govorim od tistih merzlih kristjanov, ki se božje besede bojijo, in med pridigo in keršanskim ukom zunaj cerkve ostajajo ali si prizadevajo, vselaj prepozno priti, in vsaj nekaj pridige muditi. Od njih veljajo Jezusove besede: „Vi niste iz Boga, ker ne poslušate božje besede.“ Tudi med temi, ki se ob pravem času v cerkvi znajdejo, najdeš v časih ljudi, ki božji uk vsi raztreseni poslušajo; oni vidijo vse, kar se med pridigo godi, kakšno oblačilo ta ali una ima; ali pa so njih misli pri drugih posvetnih ali clo pregrešnih rečeh, oni slišijo glas pridigarjev, ali kaj uči, kaj naročuje, tega razumevati in si v serce vtisniti, za to jim je malo mar; naslednjič od vse pridige ne vedó drugega, kakor besedo Amen. Drugi pridejo z merzlim sercom, oni poslušajo scer besedo božjo, pa njih serca se ne prime; pri njih je, kakor da bi v led ali v sneg sjal — vse, kar doženeš je, da mislijo, to ali uno zadeva tega ali to, da bi na se mislili, na se obračali ali kako dobro misel, dober sklep obudili, tega zastonj čakaš. Oh nesrečni, za vas je božja beseda zastonj seme, ker je vaše serce pohojenemu, poglajenemu potu podobno. O pridite ljubi kristjani! vselaj s ponižnim sercom božjo besedo poslušat; obračajte oči na pridgarja, ušesa in misli pa imejte pri tem, kar uči; zdihnite pri vsakem nauku: To velja meni, to hočem v sercu nositi, po tem hočem živeti!

2. Ko je sejavec sjal, je „drugo seme padlo na skalo; in kader je poganjalo, je vsahnilo, ker ni imelo mokrote.“ Seme na skali, uči Jezus, so tisti, kteri, kader slišijo, z veseljem besedo sprejemajo — pa ker nimajo korenine; ob času skušnjave odpadejo.“ Med te spadajo vsi tisti, ki imajo sicer voljno in mehko serce, kateri vse dobro obljublajo, pa ničesar ne storijo. Glej! pridižnik govori od lepote in zlahtnosti čistega, nedolžnega serca; in iz tvojega serca požene lepo naprejšvetje: Tudi jaz hočem nedolžno in čisto živeti in svojemu pregrešnemu znanju se odpovedati; pa prideš iz cerkve med svoje tovaršice in prijatle, in vsi dobri sklepi so pozabljeni, in kakor prej se veseliš nečistih misel

in želj, nesramnih marenj in živiš v pregrešnih navadah. Ti slišiš besedo od večnosti, od sodnega dné, od pravičnega sodnika, ki bo vsakemu dal, kar je zaslužil; in beseda je tvoje sercé presegla, tvoje oči so mokre in obljubuješ: Dan Gospoda me ne sme nepripravljenega najti. Dobro volje poln zapustiš cerkev, pa en dan, morebiti eno uro potlej si že vse pozabil, pozabil lepih in svetih obljub, ki si jih v cerkvi delal. O prijatelj! ljubi prijatelj, ali veš, kaj ti manjka. Tebi pada božje seme na skalo, tebi manjka globoka zemlja, dobra stanovitna volja. Kar si si naprej vzel, stori hitro brez odloge; če je tvoja volja slaba, poterjaj jo z gorečo, pogosto molitvejo, poterduj jo z gnado božjo, s sv. zakramenti, kedar obmaguješ in v stare pregrehe padeš, ustani z novo močjo, s stanovitno voljo boš vse premagal in božja beseda bo pri tebi žlahtnega sadú rodila. —

3. Ko je sejavec sjal, je drugo seme padlo med ternje, in ternje, ki je ž njim vred rastlo, ga je zadušilo. Seme med ternjem, pravi Jezus, pomenja tiste, kateri so slišali, in so od skerbi in bogastva in sladnost življenja zadušeni, in ne obrodé sadú. Resnično taka je, skerbí, bogastvo in sladnosti tega življenja zadušé besedo božjo. Glej! božji Sin pravi: Skerbite nar poprej za božje kraljestvo in njegovo pravičnost, svet preide in njegovo poželenje; le kdor božjo voljo dopolnuje, ostane vekomaj. Pa naša prva skerb so le posvetne reči, za njimi dirjamo celo svoje življenje, in jih ne najdemo, zraven pa še tudi večne zgubimo. Jezus pravi: „Zveličani so ubogi v duhu, njih je nebeško kraljestvo; pa bogati pravi: „Srečen sem le jaz, vse me hvali, vse se mi prilizuje, kar le želim, vse imam“, pa kaj mu pomaga? Starosti in smerti z vsem svojim bogastvom se ne more odkupiti; boren in nag ko berač pade v grob, ako ni po božji besedi večnih zakladov si nabral. Jezus pravi: Zataji sam sebe, vzemi svoj križ na-se in hodi za menoj; pa sladnosti tega svetá tako zapeljivo vabijo in vabljenje Jezusovo se presliši!

Sklep.

Priserčni kristjani! slišali ste, zakaj da božja beseda tako malo zda. Nekaj je pade poleg pota, se presliši in ne pride v sercē, temuč se pohodi in pokonča. Nekaj je pade na skalo, v sercu je plitvo dobre zemlje, ni terdnih korenin in potrebne mokrote, zatoraj se skoraj pozabi in vsahne. Nekaj je pade med ternje, med posvetne sladnosti in skerbí, in se zaduši. Oh ljubi moji! to je velika zguba in škoda: „Zveličani so, ki božjo besedo poslušajo in v sercu ohranijo“, pravi usmiljeni Jezus. Prijatelj! glej, kedar seješ svojo pšenico, skerbiš za dobro, nagnjeno in pripravljeno zemljo. Skerbi tudi za božje seme, za božjo besedo ravno tako! Vesel in o pravem času stopi v cerkev; nateguj svoje ušesa, da še besedice ne preslišiš; kar slišiš, obračaj na se in prizadevaj si, svoje življenje ravnati po njem; prosi pa tudi Boga, da ti pomaga tvoje obljube tudi zvesto spolnovati; vari se, da te hudobni in goljufni svet ne omoti in zapelja. Potem bo donašala božja beseda dobrega in žlahtnega sadú obilno, veselega sadú, ktereга boš užival vekomaj. Amen.

Pridiga za III. predpostno nedeljo.*)

(Kako obhajati sveti postni čas?)

„Glejte! gremo gor v Jeruzalem, in vse se bo dopolnilo, kar je po prerokih od Sina človekovega pisano.“ Luk. 18.

V v o d.

Zmirom se svét in naša ljuba mati sv. katolijska cerkev vojskujeta — posebno pa v teh dnevih posvetnega šumenja in veseljevanja. Svet, zapeljivi svet nam v teh pustnih dnevih svoje goljufne dobrote ponuja, nas z močnim glasom kliče, jih pokusiti in uživati; ali velikokrat pod rudečo rožico strupena kača leží, in tajistega smertno pikne, kateri se nje dotakne. Naša skerbna mati sv. kat. cerkev, ki se boji, da bi

*) To nedeljo se prej ko ne po vseh slovenskih škofijah postni pastirski listi oklicujejo: Sami narviši pastirji toraj pridigovajo po vseh farah. Vendar podamo kratko osnovano pridigo za nedeljo Kvinkvagesimo.

se mi v morju posvetnega veselja na večno ne potopili, bere danes evangelje od Jezusovega pripravljanja na svoje britko terpljenje. „Glejte“, pravi Jezus svojim učencem, „glejte, gremo v Jeruzalem, in vse se bo dopolnilo, kar je po prerokih od Sina človekovega pisano: Izdan bo nevernikom, on bo zasramovan, bičan in zapljevan, in po tem ga bojo umorili.“ To je Jezus, edinorojeni Sin nebeškega Očeta terpel, da bi nam vrata nebeške spet odperl, in tega grenkega terpljenja Jezusa Kristusa hoče nas sv. kat. cerkev opomniti. Svét toraj nas kliče v posvetno veselje, sv. cerkev nas pa opominja, terpljenje našega odrešenika premišljevat. Kaj nam je storiti? Ali hočemo svetu in njihovim zapeljivim dobrotam ali pa svoji ljubi materi sv. kat. cerkvi služiti — ali se bomo na levo ali na pravo stran podali? — Kaj nam je storiti zastran posvetnega veselja, ni davno, kar sem vam povedal; zatoraj vam danes od tega ne govorim. Le to vam danes pokažem:

Kako imamo prihodnji čas sv. posta se obnašati, da spolnujemo voljo svoje ljube matere, sv. kat. cerkve in skerbimo za zveličanje svoje neumerjoče duše!

Razlaga.

Sv. postni čas imenuje sv. kat. cerkev za to dni zveličanja, ker nam Bog zdaj obilnih gnad deli: „V tem prijetnem času“ pravi on, „bom jaz tebe uslišal, in te spet v gnado vzal.“ — Da bo tudi za tebe, o kristjan! postni čas zares zveličanski čas:

1. Spolnuj zvesto, kar sv. kat. cerkev od posta zapoveduje. Jezus, naš učenik, se je 40 dni in noči postil, aposteljni in prvi kristjani so oster post imeli; tudi mi smo se dolžni postiti, pravi sv. Avguštin: „Pravični za to, da jih hudo nagnenje ne premaga; postiti so se dolžni grešniki, da se posté spokorijo in pregrešno poželenje v sebi končajo.“ Za to ljubi moji! ne poslušajte nikoli tajistih zanikernih kristjanov, katerim je post prazna reč; zakaj oni se kakor nehvaležni otroci zoper svojo mater sv. kat. cerkev stavijo. Kakor je pa zemlja že v starem testamentu Koreta, Datana in Abirona in vse njih tovarše žive požerla: ravno tako strašen

konec bojo vsi zasmehovavci sv. kat. cerkve vzeli: „Kdor cerkev zaničuje, samega Boga zaničuje.“ Pa nič ne pomaga postiti se, zraven pa grešiti; ravno sv. Avguštin pravi: „Polnoma post je: se krivičnosti in sladnosti zderžati“; in „glejte, pravi Gospod pri Jeremiju, „glejte na dan svojega posta delate po svoji volji, se pravdate in prepirate, ste neusmiljeni, za to niste uslišani.“ — Zapustite toraj v tem sv. času vi, mladi ljudje, slabe tovaršije, v katerih ste svojo nedolžnost že zapravili, ali pa jo lahko napravite, vi ponočevavci in vasovavci ne lazite več po ponočnih in nesramnih potih; — vi merzli kristjani, katerim nad službo božjo in nad molitevjo merzi, hodite večkrat v hišo božjo, povzdignite večkrat svoje sercé proti nebesom; — vi bogatinci vtisnite si globoko v serce besede nekega sv. učenika: „Nar bolj se tajisti posti, kateri to, kar prihrani, bornim deli.“ Vi, ki ste zdravi in veseli, obiskujte in razveseljujte svoje revne brate in sestre, ki na bolni postelji zdihujejo; — tako bo vaš post Bogu dopadljiv, vam bo pa prisluzil večno krono v nebesih.

2. Premišluj o kristjan! v tem sv. času: Neizrečeno ljubezen Jezusa Kristusa do nas revnih grešnikov. — „Nikdo, pravi Jezus, nima večje ljubezni, kakor je ta, če kdo svoje življenje dá za svoje prijatle.“ Vse bolečine, ki jih je Jezus prestal, nam glasno govoré in pravijo: „Glej, o človek, tako goreče te Jezus ljubi.“ On je bil na oljski gori žalosten do smerti, in je od britkosti kervav put potil, vse to iz ljubezni do vas; on je bil sovražnikom izdan, kakor razbojnik, vjet in zvezan, bičan, s ternjem kronan in na križ pribit za to, ker nas ljubi. — Ljubi poslušavci! mislimo si Jezusa v sv. nebesih, kako je on na zlatem tronu sedel, od veliko neštevilnih angeljskih trum obdan, ki se pred njim priklanjajo in ga za svojega Boga častijo in molijo, sedaj ga pa pogledjmo tam na Kalvariji med dvema razbojnikoma, s ternjevo krono na glavi, njegove dobrotljive roke in nogé so z ostrimi žebli prederte, ves njegov život v kervi in ranah, vse to iz ljubezni do nas, da nas je odrešil; ali ne vpije vse to glasno, da nas Jezus neizrečeno ljubi? — Kristjani! to neskončno ljubezen imamo si večkrat ta sv. čas k sercu jemati,

da se tudi v našem sercu ljubezen do Jezusa vname, da bomo spoznali hudobo vsakega greha, zavolj kterega je Jezus, Sin božji, toliko moral terpeti. O vi grešniki, ki ne obrajtate Jezusovih zapoved, in njihovo gorečo ljubezen tako mlačno in gerdo placujete, o pomislite vsaj v tem sv. času hudobo vsakega greha; zavolj greha so bli angelji iz kraja večnega veselja v peklenski ogenj pahnjeni; — greh je Adama in Evo iz paradiža izgnal, njima toliko križev in terpljenja napravil; zavolj greha je Bog vesoljni svet ob Noetovem času potopil, zavolj greha je ogenj iz nebes mesto Sodomo in Gomoro požerl, zavolj greha je Jezus, Sin božji, na križu svojo sv. kri do poslednje kapljice prelil iz ljubezni do tebe; o ljubi ga tudi ti, in zapusti svoj pregrešni pot, ki v večno pogubljenje pelje! — Vi pa, nedolžne duše! ki še nosite v svojem sercu ljubezen do svojega odrešenika Jezusa, in se njegovih sv. zapoved zvesto deržite, ohranite to sv. ljubezen do smerti, zakaj ona vas bo peljala v večni raj!

3. Pripravljajte se pa tudi vsi prav in po kersansko na sv. velikonočno spoved. — Nobeden iz med nas ni brez greha, sv. Janez pravi: „Kdor reče, da je brez greha, je lažnik.“ Vsi toraj smo grešniki, ali noben grešnik ne pojde v nebeško kraljestvo; za to moramo omiti svojo dušo od vsega madeža v pravi spovedi in v svetem obhajilu. Preiščite ljubi kristjani! v tem sv. času vse skrivne kote svojega serca, pogledjte, kaj ste grešili, in kako ste Boga žalili, obudite pravo grevengo, stopite grevanega in ponižnega serca pred božjega namestnika, odkrite vse svoje slabosti in pregrehe, in bela bo spet vaša duša kakor snég, lepa in Bogu dopadljiva, kakor angelji božji. Približajte se pa tudi s prisercnim veseljem, z živo vero, s terdnim zaupanjem in z gorečo ljubeznijo k sveti mizi, kjer bote s kraljem vseh kraljev večerjali in kruh angelski jedli. Kakor solnce nam sveti, nas greje in zemljo rodovitno dela, tako tudi Jezus v zakramentu sv. rešnega telesa razsvetljuje s svojo sveto gnado naše temno sercé, ogreva z ognjem svoje božje ljubezni naše merzlo serce, in s svojo vsegamogočno pomočjo rodovitno stori, da se lepe čednosti v njem ukoreninijo, in Bogu dopadljivi sad obrodijo; Jezus sam pa pravi: „Kdor je moje mesó in pije mojo kri,

ta ima večno življenje.“ Zvesti podložni se veselijo svojega kralja, kedar k njim pride, ga z veliko častjo spremijo; ravno tako pride tudi naš gospod Jezus Kristus v velikonočnem obhajilu v našem sercu prebivat; kako potrebno je tedaj, se k sv. obhajilu vredno pripravljati.

S k l e p.

Ljubi poslušavci! še 3 dni, in potihnilo bo šumenje posvetnega veselja, pokopali bote pust in stopili pred božji altar, kjer bojo božji služabnik malo pepela na vaše čela potrosili rekoč: „Pomisli človek, da si prah, in spet prah bodeš;“ od vsega svojega veselja vam nič ne bo ostalo, kakor dobra ali pa huda vest; — za tega delj, ljubi moji, glejte, da pri posvetnem, časnem veselju večnega, ki vas tam v sv. nebesih čaka, ne zgubite. Nastopite s pobitim sercom sv. postni čas, spolnujte lepo zapovedi sv. kat. cerkve, pogledjte večkrat na sv. križ, na katerem sam Sin božji za nas rasp⁴t visi, in pripravljate v svojem sercu čedne jaslice za nebeška ženina, katerega bote pri angeljski mizi prejeli. — Tako vam bo sv. postni čas tudi zvelicanski čas! Amen.

POSTNE PRIDIGE.

Pridiga za prvo postno nedeljo.

(Orodja pri Jezusovem britkem terpljenju, gov. L. F.)

(Trideset srebernikov.)

„Judež je šel k višim duhovnom in jim je rekel: kaj mi hočete dati, in vam ga izdam? Oni pa so mu obljubili 30 srebernikov.“ Mat. 26.

V v o d.

Šestdeset let je od teh mal, kar je svet vidil prigodbo, da je ljudstvo oslepljeno in zapeljano svojega kralja k smerti obsodilo in umorilo. Strašno in dolge leta je terpelo to ljudstvo zavolj te umoritve. Mir je pobegnil iz tiste dežele, celih

25 let so se razlegale vojskne troblje po mirnih dolinah. Skorej ni bilo družine, ktera ni imela v tistih letih po kom žalovati. Očetje, sini, so morali v ptuje dežele in ni jih bilo več nazaj; v ptuji zemlji so jih pokopali. — Ta nesrečni kralj je bil Ludovik XVI, kralj francozki. Dolgo, dolgo je moral v ječi terpeti, dokler se ni dopolnila hudobija in prederznost, da ga k smerti obsodijo. Ko ga na morišče vlečejo, teče njegov sin, še otrok za svojim očetom, sklepa in prosi stražarja, da bi ga pustil iz ječe. „Na kolenih“, je rekel, „hočem ljudi prositi, da bi ne umorili mojega očeta.“ V kakšnem strahu, v kakšni grozi je morala biti družina, ko so očeta in kralja na morišče peljali. Ali kaj bi si mislili od njegove družine, ko bi se tisti čas nezmernemu veselju prepustila. Ali bi takšna družina ne bila veliko hujša, kakor morivci?

Pomnimo še to: Ko bi nam morivci očeta odpeljali, ko bi vidili z lastnimi očmi jih vezati, pobijati in s strašnim zaničevanjem naprej gnati po dolgem, britkem potu na morišče; kdo bi imel tako neusmiljeno, kamenito serce, da bi pozabil terpljenja svojega očeta. Moji preljubi poslušavci! Stopili smo v sveti postni čas, v katerem cerkev ponavlja spomin bridkega terpljenja našega Odrešenika. Že zadnjo nedeljo se je bralo evangelje: „Glejte, gremo gori v Jeruzalem in vse se bo spolnilo, kar je pisano od Sina človekovega po prerokih.“ Luk. 18, 31. Jezus, naš ljubeznjivi prijatelj; naš gospod, naš oče nastopi težavni pot bridkega terpljenja, bi li mogli, ga samega pustiti na groznem potu in neusmiljeno za njim gledati? Komur le še iskrica ljubezni do Jezusa v sercu tli, ne bo mogel tega storiti. Stopimo za Jezusom na bridki pot, hodimo za njim; glejmo in premišlujmo, kaj je nedolžno jagnje terpelo zavolj pregreh svetá, torej tudi zavolj naših pregreh. Življenje in terpljenje Kristusovo nas uči vsake čednosti in vsake resnice.

V jutrovi deželah je navada, da si namesto prijateljskih pisem, lepo in umno vezane cvetlice pošiljajo. Vsaka cvetlica nekaj pomenja; tako si je sv. Bernard iz Jezusovih marter in terpljenja venec zvezal in ga je zmiraj v svojem sercu nosil, da nikoli ni pozabil božjega usmiljenja in ljubezni. „To terpljenje premišljevali“ pravi sveti mož, je moja modrost; v njem

je za klad mojega zveličanja, iz tega terpljenja mi teče sedaj zdrava britkost, sedaj sladka tolažba.“ Kakšen venec pa nam ponuja naš Gospod, naš ljubeznjivi prijatelj iz jutrovi dežel, Jezus Kristus? On nam pošlje orodje svojega terpljenja, vervi, zauhnice, biče, ternjevo krono, sramotno obleko, terst, žolc, žreblje, križ in sulico; to je orodje Jezusovega terpljenja; kaj nam pa to orodje očita in pové? Vse to strašno orodje ima le edini pomen, nam edino očita božjo ljubezen. Obilno tolažbo v terpljenju dobimo, kedar ga premišljujemo. Ako si bil, o kristjan! razžaljen, spomni se zauhnice svojega odrešenika; ako ne veš, kaj in kam, spomni se vervi, s katerimi je bil Jezus vezan; ako te glava boli, spomni se ternjeve krone na Jezusovi glavi; kedar ti jed ne diši, spomni se žolca in mire, katero je Jezus moral piti; ako imaš terdo postelj, če se ti terpljenje že grenko zdi, poglej na križ, na katerem je Jezus umiral! Pa ne samo v terpljenju, tudi v veselju se moraš spominjati svojega Gospoda in Odrešenika. V strašnem orodju Kristusovega terpljenja je vse zapopadeno in povedano, kar mi štejemo človeških nadlog in bridkost.

Kedar hoče rudar žlahtne rude, zlata in srebra dobiti, se mora podati v grozne globočine, kamor nikdar ne zaide solnca žark. Tako se hočemo mi ta sveti postni čas podati v globočino Kristusovega terpljenja in premišljevati strašno orodje, ki se nahaja pri njegovem terpljenju. Zlata vredne resnice, žlahtnejše kakor nar imenitnejše rude bomo si kopali iz tega premišljevanja. Danes začnimo. Premišljujmo: „30 srebernikov, za katere je prijatelj, učenec izdal svojega gospoda in učenika.“ Pripravite se!

Razlaga.

V Betaniji in v hiši Lazarja, Marte in Marije se je Judas Iškarijot silno prerajal. Večerjo so napravili gospodu in Marta mu streže. Marija pa vzame dragega mazila in ga zlije nad Jezusovo glavo. Vsa hiša je napolnjena žlahtnega duha. Nekteri učenci se nad tim pohujšajo in Judas Iškarijot reče: „Čemu ta potrata, zakaj se vse to mazilo ni prodalo za 300 denarjev, da bi se ves denar razdal ubogim?“ Pa v sercu mu ni bilo mar za uboge, le samega sebe je v mislih imel.

Jezus je zagovarjal Marijo in je djal: „Kaj nadleguješ to ženo. Dobro delo je nad menoj storila, zakaj uboge bote imeli vselaj med vami, ali mene ne bote imeli vselaj.“ Tedaj se je spela v njegovem sercu stara strast, njegova lakomnost, kakor se uspne ranjen medved. Peklenski, kateri se je v njegovem sercu že bil vgnezdil, ga je tolažil rekoč: „To zgubo bova lahko popravila. Ali mar ne iščejo farizeji in drugi sovražniki Jezusa? Idi, in izdaj ga jim!“ Ustane, gre k velikim duhovnim, in jim reče: „Kaj mi daste, in jaz Ga vam izdam?“ Obljubijo mu pa 30 srebernikov. Niso mu jih dali, le obljubili so mu jih; in to je bilo že zadosti. — Kaj mi hočete dati, tako upraša marsikteri kristjan, soroden Judežev brat; in če se mu ponudba le enkoljko prijetna zdi, kaj se mara potem še za vero in zvestost, za čast, za resnico in poštenost? „Lakomnemu, odertniku je še duša na prodaj“, uči sv. Duh. Glejte strašno moč denarja. Denarju je vse pokorno, uči sv. pismo. Kaj bi ne zamoglo zlato storiti? Zapoveduje, gospoduje in kraljuje, odpera vrata in ključence, premaga nar silniše armada in vsako vest. Denar vse premore; v vsem pa vendar ničesar, koliko je potrebno k našemu življenju? Le samo dve reči: pobožnost in zadovoljnost. Ničesar nismo na svet prinesli, ničesar ne bomo iz sveta nesli. Kedar pa imamo živež in obleko, moramo biti zadovoljni, kaj potrebujemo še več? Če pa kdo zadovoljnost in znotrajni mir zgubi, povejte, ali ga zamore denar poverniti? Mislim, da ne. Da bi denar vse zamogel, tega ne zamore. Če je kdo gnado božjo zgubil, povejte, ali jo nam more denar poverniti? Nikdar. Pa vendar je vse blago celega sveta nič proti gnadi božji. Nekteri le samo to želijo, da bi k zamoženju prišli. Tudi Judas Iskarjot je le to skerb imel, da bi si denarja pridobil, ali mu je pa denar kaj pomagal? ali je kupil z denarjem srečo, zadovoljnost? „Kateri hočejo obogateti“ uči sv. apostelj Pavl, „padejo v skušnjave in zanjke hudičeve; korenina vseh hudobij je poželjenje.

O Judas Iskarjot, majhen je bil kapital, ki si ga pridobil, ali kakšne obresti ti je prinesel? Strah, groza, obupanje. Kakšne pa še le za večnost? O strašne, grozovitne; zakaj

Jezus Kristus govori: „Boljše bi bilo temu človeku, da bi ne bil nikdar rojen.“

V velikih puščavah Egiptovskih je prebivalo svoje dni mnogo puščavnikov, kateri so vse dni molili in delali. Eden tih umerje, in ko ga hočejo pokopati, najdejo pod ločjo, na kateri je ležal, mošnjo, in notre sto srebernikov. Snidejo se starašine in se posvetujejo, kam bi djali ta denar. Nekteri svetujejo, naj se med siromake razdeli, drugi spet menijo, da bi se za denar sveto pismo pisalo, pa očaka svete sosesčine drugači razsodita. „Verzite mošnjo k njemu v grob, posujte persti na verh in recite, naj bo tvoj denar s teboj v pogubljenje.“ Puščavnikom se je to tako zagrozilo, da nobeden ni več na lakomnost mislil. To se je zategadelj storilo, ker so ti puščavniki bli pred obljubili večno uboštvo. Trije grehi so, kateri nar več ljudi za pekel pripravijo: prevzetnost, nečistost in lakomnost; pa vendar se od 100 prevzetnežev še lahko petdeset spokori; od 100 nečistnikov še lahko 30; od 100 lakomnih ali odertnikov komaj 3, ker bi moral lakomnik, ako se hoče spokoriti, krivično blago spet poverniti; to se pa lakomniku nar težej godi. O srečni Cahej, ki si krivično blago hitro čveterno povernul, komej si vgleдал Gospoda. O nesrečna slepota Judasa Iškarjota, ktereга je lakomnost nagnala k grozni hudobiji! Pač je še tekel s svojim krivičnim denarjem k duhovnim. Ker ga pa niso hotli vzeti, ga je v tempelj vergel; ali prepozno, prepozno, nikar zategadelj, ker je bil Jezus že vjet; ampak zatorej, ker ni imel več vere, zaupanja, ljubezni; ni bila več grevenga, bilo je obupanje. Judas Iškarjot! kaj si storil? Odgovori nam: „Učenika, gospoda svojega Boga, svoje zveličanje sem prodal za 30 srebernikov. Judas Iškarjot zakaj si to storil?“ Zdi se mi, kot da bi nam odgovoril: „Kaj kličete mene, kličite moje brate na svetu, saj jih je dosti.“ Resnica je, žalostna resnica. Kar je nekđaj 30 srebernikov zamoglo, zamorejo še dandanašnji. Za 30 srebernikov, za denar proda nevredna mati, malovredni oče svojo hčer. Koga pa proda? Jezusa, Gospoda nedolžnosti! Za 30 srebernikov proda marsikteri svojo vest, svojo vero. Koga prodá? Jezusa, gospoda pravice in odrešenika. Prašajmo marsiktereга kristjana, za koljko je prodal svojo nedolžnost,

svojo čistost, mir serca? Za kratko ostudno sladnost, za prazno čast, za peščico denarja; kaj pa si je s tim kupil? Božji serd; kupil si je obupanje, pogubljenje. Tebe pa o Gospod prosimo, razsvetli nas, da ne bomo iskali, kakor tebe samega in s sv. Pavlom reči mogli: „Kristus je naše življenje, smert naš dobiček.“ Tvoji smo, o Gospod, reši nas, tvojo pravico smo iskali! Amen.

PRIDIGE PO LAVRETANSKIH LITANIJAH.

(Sostavil in govoril S. Vilfan, fajmošter Kranjskogorski.)

I. Pridiga.

(Mariae nomen sanctum — ergo venerandum!)

„Sveta Marija, za nas Boga prosi;“ 1. verstica Lavret, lit.

V v o d.

Nekako vse priserčno veselje občutijo otroci v družbi svoje ljube matere. Ako matere ni, jo dete v zibelji jokaje kliče in rokice za njo steguje, otroče po nji zdihuje in poprašuje, dobri sin in dobra hči jo težko pogrešata in se skerbno po nji ogledujeta. Kdo bi se toraj tudi kristjanu čudil, ako se rad in vesel tudi svoje ljube matere Marije pogostoma spominja in vsaj v mislih pri njej v nebesih prebiva? Kdo bi koli pridigarju zameril, ako rad in vesel od te svoje nebeške matere govori? To nam clo sv. katoliška cerkev zaukazuje, zakaj ona nam večkrat in zlasti ob praznikih Marije prečiste device prelepe besede visoke pesmi (6, 12) na jezik poklada: „Verni se, verni se, da te ogledujemo.“ — Ali kaj Marija je tako ljubeznjiva, tako lepa, da nad njo še angelji stermé in se med seboj poprašujejo, vis. pes. 8, 5: „Kdo je ta, ktera se iz pušcave vzdiguje vsa veselja polna?“ Ali jo bo mar kratka človeška pamet doseči, ali jo bo mar slabi človeški jezik spodobno hvaliti zamogel? Kar sv. Bernard pravi, tudi nam velja: „Nič me tako ne veselí, nič me tudi tako ne straši, kot od časti in slave rožne device Marije govoriti.“

Pa vendar je vsakega keršanskega pridigarja sveta dolžnost zraven božje časti tudi slavo Marije device oznanovati. Hočem toraj tudi jaz si prizadevati in med vami svoj glas v ta namen povzdigovati. Ja povzdignil bom svoj glas in označeval čast in hvalo prečiste device Marije. In veste, kako se mislim tega sv. opravila poprijeti, ali veste, kaj sem si za Marijne pridige izvolil? Vsi poznate in še clo iz glave znate Lavretanske litanije, molite jih tudi večkrat v cerkvi in doma. Glejte! te Lavretanske litanije hočem lepo zaporedoma, od verstice do verstice z vami premišljevati in vam razkladati lepe in skrivne priimke, ki jih v litanijah od Marije slišite. Danes si torej izvoljim prvo verstico: „Sveta Marija, za nas Boga prosi.“ Kakor sami lahko razvidite, se tukaj govori od Marijnega imena. Od tega imena toraj tudi jaz danes govorim in rečem:

„Marijno ime je sveto — spoštujmo ga!“ Pripravite se, jaz pa začnem v imenu Jezusa in Marije!

Razlaga.

1. Marijno ime je sveto; zakaj

a) v nebesih je to ime doma, Sv. pismo nam spriguje, da je sam Bog imena dajal takim ljudem, ktere je za kaj posebnega in imenitnega izvolil. Take imena so, postavim: Noe, Abraham, Izak, Jakob, Mojzes, Janez kerst. Tudi Jezus je Simonu ime „Peter“ dal, kedar ga je do imenitne stopinje poglavarja svoje cerkve povišal. Ni je pa zunej službe Mesija, zunej službe Jezusa Kristusa, ni je nobene službe v nebesih ne na zemlji imenitnejše, žlahtniše in svetejše, kot je služba, kot je poklic matere božje. Od kod toraj, mislite, od kod je pač ona svoje ime, ime „Marija“ dobila? Gotovo jej je to prelepo ime od same presv. Trojice od vekomaj bilo odločeno, kakor terdijo sveti cerkveni učeni. Sv. Alfonz Lig. pravi: „Slavno Marijno ime, ki je bilo dano materi božji, ni bilo nikakor na zemlji znajdeno, ali po glavi in volji človeški izmišljeno, ampak prišlo je iz nebes in je bilo dano po božji naredbi.“ Glejte! Bog Oče je svojo preljubo hčer, Bog Sin svojo preljubo mater, Bog sv. Duh pa svojo preljubo nevesto

Marijo imenoval: Marijno ime je toraj sveto, v nebesih je domá! — Marijno ime je sveto; zakaj

b) visoka je služba in čast, za katero je bila Marija izvoljena. Ali se mar more kdo kaj imenitnejšega misliti, kot je služba in čast, ki nam jo oznanujejo kratke besede: „Mati Kristusova“, „mati našega stvarnika“, „mati našega odrešenika“, „kraljica angelov“, „kraljica vseh svetnikov“? Ni je ni više službe in večje časti na zemlji, ja ves prepričan terdim, da je ni tudi v nebesih, ne v verstah angelov in nadangelov, ne v verstah Kerubimov in Serafimov! Pa si tudi lehkó domišljujemo, kako sveta mora biti ta, ki je tako povzdignjena in jo nam imé „Marija“ oznanuje! — Marijno ime je sveto; zakaj,

c) neizrečeno lepa in vsa sveta je bila devica, katero nam ime „Marija“ pred oči postavlja. Le popraševal bi z besedami preroka Izaija: „Komu te bom primerjal, ali komu te podobno štel, Jeruzalemska hči? Komu naj te enako storim prelepa devica, Sionska hči.“ Pogledam po zemlji, zemlja mi pa le kaže uboge grešnike, ime „Marija“ me pa opominja device, ki je vsa lepa, v kateri madeža ni. Obernem se toraj do vas, o svete nebesa in gledam svete angelle, in oh! kolika svetost, kolika lepota; človek, revna stvar — že tukaj odmedluje, in komaj dihati more. Povzdignem se višej, oko se sprehaja po neskončnih ravninah nebeškega Jeruzalema, gledam nadangelle, kneze, moči, oblasti, gospodstva, trone, Kerubime in Serafime, vse te neštevilne trume gledam, in oko vse plašno stermi in beseda zastoji! In nad vso to svetost in lepoto je povzdignjena devica, katero mi kaže ime „Marija“. V njenem sercu so združene vse čednosti in lepote: „Vsa je lepa in madeža ni na njej!“ Sveto je toraj ime Marija! Je pa še slednjič tudi sveto: zakaj

d) to ime častijo in slavijo vse stvari. Sv. cerkev Marijno imé visoko časti in spoštuje. Ona je namreč zaukazala, vsako leto poseben praznik „Marijnega imena“ obhajati in dovoli celo osmino popolnoma odpustek tim, ki ta čas sv. zakramenta pokore in rešnjega Telesa vredno prejemejo. — Marijno ime častijo angeli božji v nebesih. Priča nam je nadangelj Gabriel od Boga k Mariji poslan. On Marijo po-

zdravlja in jej oznanuje skrivnih in čudnih reči, pa Marijnega imena še izgovarja ne. Učeni Didak Stella pravi: „Angelj Gospodov je ne pozdravlja: „Češčena si Marija“, temuč: „Češčena si milosti polna.“ Glejte tako sveto je ime „Marija“, da se ga še angelj božji izgovarjati ne prederzne. Nek učen mož pravi: „Tvoje ime, Marija! je tako sveto in visoko, da se nebó zasmehlja, zemlja zaveseli, angelji se radujejo, kedar ga slišijo imenovati.“ — Pa kaj, še clo pekel časti in povečuje to sveto ime, zakaj boji in trese se pred njim! Marija je ja tista devica, ktera je peklenski kači glavo sterla. Sveta Brigita toraj pravi: „Vsi hudi duhovi se tega imena prestrašijo in bojé, in ko ime „Marija“ zaslišijo, pri tej priči dušo iz krempljev izpusté, v katerih so jo deržali.“ — Na zemlji, v nebesih, ja v peklú se častil presladko ime „Marija.“

2. Marijno ime je toraj sveto, spoštujmo ga!

Kako ste slišali, tudi hudobni angelji v peklú Marijno ime — se ve da le po svojem — častijo in povečujejo: Oni se ga bojé, prestrašijo se ga in se tresejo pred njim. Tudi nam ne pomaga nič, le samo vedeti, da je Marijno ime sveto. Sv. Bernardin je zgodaj svoje starše zgubil. Pobožna njegova teta ga je že od mladih nog učila in vadila, božjo mater prav častiti. Že mladenec si je naložil, se vsako saboto v čast Mariji postiti; zvesto je to svojo obljubo spolnoval vse svoje žive dni. Navado je tudi imel, vsakdan na vse zgodaj pred mestne vrata hoditi. Vprašali so ga, kaj ima on — še mlad človek — vsako jutro tako zgodaj zunaj mesta opraviti? Sv. Bernardin pa odgovori, da hodi svoji prijateljci dobro jutro voščit. Teh besed niso prav razumeli; zatoraj so šli skrivši za njim gledat, kaj da počenja. Pa najdejo ga klečati vsega pobožnega pred podobo device Marije. Častil jo je in goreče jej obljuboval lepo živeti, greha se pa zvesto varovati. Zatoraj preljubi moj kristjan, ki si volje, Marijno ime prav častiti in spoštovati, obnašaj se tudi tako!

a) Narprej tega sv. imena nikoli nepridama brez potrebe, brez pomislika, ali v jezi, pri norčevanju ali kljubovanju ne izgovarjaj! Sveti in pobožni pogovori, pri katerih se naše serca ljubezni in zaupanja do Marija vnemajo, taki pogovori in take pobožne pesmi Marijno ime častijo in slavijo. Pogo-

varjajte se toraj, pobožne duše! radi od Marije, naše premile matere, od njenega svetega imena in njenih prelepih čednost; prepevljajte njej k časti v cerkvi in doma, na polji in po gorah pobožne pesmi: tako spoštujete Marijno presveto ime!

b) Sv. Bernardin se je zaobljubil, Mariji v čast se poseliti, pobožno živeti in greha se varovati. Tudi mi Marijno ime narbolj častimo, ako obilno dobrih del doprinašamo in pobožno živimo. Kakor so dobri otroci nar lepša čast staršem, tako tudi pobožni kristjan nar bolj spoštuje in slavi svojo preljubo mater Marijo. Ponižna duša! ktere sercé ne pozná gerdga napuha, in ki ponižno in tiho Bogu služiš, ti prepevljaš noč in dan nar lepšo hvalo sv. imenu Marije, device ponižne. Usmiljeni kristjan! ki imaš serce in roko odperto za bolečine in reve svojega bližnega, ti povelicuješ nar bolj sv. ime Marije, device usmiljene! Ti čista in nedolžna duša! ki narbolj in nar poprej skerbiš svoje serce nedolžno ohraniti, vselej nositi belo oblačilo angeljske čistosti, in ohraniti čisto dušo v čistem telesu, tvoja čast in hvala nar bolj dopáda Mariji, devici prečisti, in vseh devic devici. Krotka in pohlevna duša! ki se braniš vse jeze in serdi, ki odpuščaš rada in hitro vsem, ki so te razžalili, ki mirno in tiho hodiš po svojem ternjevem potu, ti najbolj spoštuješ Marijo, mater ljubeznjivo in milosti polno. Ti goreči kristjan! ki si ves vnet za čast božjo in zveličanje duše svoje, ki rad v cerkev dohajaš, pobožno sv. mašo služiti, božjo besedo poslušati in sv. zakramente prejemati, ti si pravi spoštovavec Marije, podobe pravice. Glejte pobožno živeti in svoje dolžnosti zvesto spolnovati, to se pravi Marijno ime prav častiti in spoštovati.

c) Zdaj pa že vsakdo lahko razsodi, ali Marijno sveto ime prav časti in spoštuje ali ne. Dokler si grešnik, si nezmožen Mariji dajati dolžne časti in hvale, in se kot puntarski otrok braniš, sv. Marijo kot svojo mater spoznati in častiti. Napuhnež! s svojim napuhom in s svojo prevzetnostjo častiš le luciferja kot svojega očeta, njegove zaveržene angelje pa kot svoje tovarše. Lakomnež! s svojo lakomnostjo in s svojim gonjenjem za posvetnimi rečmi ostaneš le v družbi evangeljskega bogatina in Judeža izdajavca. Nečistnik! poživil si se in oslepil si, da ti je malo mar za prečisto devico Marijo,

posodo duhovno, ti le imaš serca in veselja do mesenih posod, ki so polne smradú in gnjilobe. Pijanec! ki le rad po kerčmah posejaš, v svoje gerlo nezmerno nalijaš, in kervavi dnar abotno zapravljaš, kaj ti je več mar za Marijo, presveto in zmerno devico? Lenuh! ki malo maraš za božje in svete reči, in malo in slabo skerbiš za svojo dušo, prav zopern si ti Mariji, nebeški kraljici; zakaj tebi veljajo strašne besede božje skr. raz. 3, 16: „Ti si mlačen, nisi ne merzel, ne gorek; zatoraj te bom jel iz svojih ust pljuvati.“ Greha se skerbno in zvesto varovati, to je Marijno sveto ime prav častiti.

Sklep.

Sveto, ja presveto je Marijno ime: ime Marija je v nebesih domá, pomenja devico, ki je bila poklicana v visoko službo in čast, pomenja devico, ki je neizrečeno lepa in vsa sveta, ime „Marija“ častijo in slavijo vse stvari. Oh častimo in spoštujmo to presveto ime. Ja Marija! nikoli nočem tvojega svetega imena po nevrednem imenovati, rad pa in pogostoma se pogovarjati in prepevljati od tvojih prelepih čednost! Ja Marija! k tvoji časti hočem lepo in pobožno živeti, obilno dobrega delati, greha pa terdno se varovati. Vem, da tebe tako najbolj spoštujem in častim, sebi pa pot pripravljam v večno zveličanje! Amen.

II. Pridiga.

(*Mariae nomen potens — ergo invocandum.*)

„Sveta Marija za nas Boga prosi;“ 1. v. Lavr. lit.

V v o d.

Perva skerb, katero starši po rojstvu kakega otroka imajo, je ta, kako mu bo ime. Taka je tudi bila pri rojstvu preč. device Marije. Njeni starši, sv. Joahim in sv. Ana, jo v tempelj prineseta, Bogu jo darovat, kakor sta se bila poprej zaobljubila. Pri tej priložnosti jej je bilo tudi ime dano, namreč Marija. Že od nekadaj so se sv. očetje in cerkveni uče-

niki s preišljevanjem tega prelepega imena pečali in iz tega veliko veselja in sladkosti zajemali. Pa tudi vsi pravoverni kristjani od tega imena radi kaj slišijo in pogosto se od njega pogovarjajo. Tudi mi smo že nekaj slišali od tega imena; ni dolgo, kar sem kazal, da je Marijno ime sveto, in da smo ga dolžni spoštovati. Pa vendar ne morem se tako hitro od tega imena ločiti; tudi še danes me mika, vam od njega govoriti. Zatoraj pravim:

„Marijno ime je mogočno — kličimo ga na pomoč!“ Pripravite se! Tebe pa, sv. Marija! pozdravljam: „Češčena si Marija!

Razlaga.

Mogočno je Marijno ime; to bomo jasno in lahko spoznali, ako le količkaj preišljujemo, kaj ime „Marija“ v našem jeziku prav za prav pomenja.

1. Sv. Izidor uči: „Po Sirskem jeziku se pravi „Marija“ ravno toliko kot „gospá“ ali „gospodinja“. Ime „Marija“ po našem ravno to pomenja, kakor „gospá“ ali „gospodinja“. Marija je bila brez greha spočeta in rojena, ona je toraj gospodovala nad grehom, drugod pa povsod greh nad nami gospoduje. Greh jej je bil pod nogami, in ne le samo izvirni ali poerbani greh, ampak tudi vsi drugi, ki jih spačeni človek doprinaša. Ona je peklenski kači glavo sterla in tudi nas rešiti pomagala iz njegovih rok. Toraj je Marija bila prava gospá — gospodovala je nad grehom! — Gospá je Marija pa tudi, ker je božjega sina samega v svoji oblasti imela. Sam stvarnik nebes in zemlje, gospod in kralj vseh gospodov in kraljev, je bil njej pokoren celih 30 let. Kje je kaka kraljica na zemlji, ki se more hvaliti take oblasti? In Jezus je vzel svojo mater v svete nebesa, jo posadil zraven sebe, jo postavil kraljico nebes in zemlje, in po njeni mili roki nam deli svoje obilne gnade in dobrote. Poglejte, ljubi moji! bogato in mogočno gospó; res je, kar sv. Bernard pravi: „Merija gospoduje od enega morja do drugega, od morja milosti, do morja zveličanja.“ Ni se toraj čuditi; da se jej vsi rodovi po zemlji priklanjajo; jej se priperočajo kralji in cesarji in so še svoje dežele, svoje kraljestva njenemu varstvu

izročevali; nje ime in podoba nosijo vojskine trume na svojih banderih, ž nje pomočjo so bile marsiktere vojske srečno in slavno dokončane, sovražniki svete vere in pravice pa zaterti. Njo bogato in mogočno gospó vse časti od kralja do berača, nje hvala se prepevja po cerkvah in hišah, nje sveto in mogočno ime slovi po vesoljnem svetu. Marija pa ne gospoduje samo po svetu; še prekleti pekel se trese, ko zasliši Marijno mogočno ime. Pa tudi v svetih nebesih gospoduje mogočna gospá Marija: vsi angeli in vse verste izvoljenih spoznajo in častijo Marijo za svojo prednico in kraljico. Ja, sam večni Bog, čeravno neskončno viši kot ona, si dovoli zapovedovati in gospodovati od nje ne po sili, ampak po njeni mogočni predprošnji: Sin svoji ljubi materi ničesar odreči ne more. — Mogočno je toraj ime „Marija“. —

2. Nekteri sv. cerkveni učeniki terdijo, da ime „Marija“ po našem pomenja: „Razsvitljena“ in „Svetilnica“. O pač lepo se tudi to ime Mariji podá! Angelj Gabriel jo je pozdravil: „Gnade si polna“. Trojedini Bog je toraj Marijno glavo tako razsvetil in njeno pamet tako razjasnil, da je sklepe in naredbe milosti in modrosti božje naj jasnejše spoznala; toraj je bila po pravici: „Razsvitljena“. Pa je tudi „Svetilnica“. Dokler je Marija na svetu živela, je bila podoba vseh čednost. Svetila je aposteljnomo in učencom Jezusovim, svetila je prvemu kristjanom in mučencom. Pa še sedaj, ko sedi ob desnici svojega Sina, se oznanuje in razlaga njeno prelepo in pobožno življenje, in sveti vsem vernim kot zgodnja danica na potu tega življenja. Sv. Bonaventura pravi: „Ona je devica, ktere častito življenje nam temni svet razsvetljuje; ona je svetilo sveti cerkvi, v to od Boga razsvitljena, da cerkev po nji obvarovana v posvetne tmote ne zabrede“. — Glejte, ljubi moji! mogočno je Marijno ime; ona nam jasno sveti na potu tega življenja. Učenca, ki sta v Emavs šla, sta djala: „Mračí se, in dan se je nagnil“. Tudi nam se včasih mračí in tamní, da ne sprevidimo jasno, kaj in kam, — da zgrešimo pravega pota in ne vemo, kje prave luči dobiti. Posebno naše dni se to lahko in gostokrat godí. Koliko je med nami krivih prerekov, ki so sami prišli ob vero, pa tudi drugim pravo vero motijo in bi jih radi djali ob njo. Koliko je med nami maloprida

bukev, ki krive nauke trosijo in lepo, pobožno življenje podirajo. Koliko je med nami zapeljivcov in prilizunov, ki čistim nedolžnim dušam sladke besede dajejo in zlate obljube delajo, da bi jih le omotili in v svojo pest dobili. Glejte! veliko je mraka in tmine po svetu. Marija je tista svetilnica, ki nam tmine in nevarnosti odganja. L. 1842 je stal Ratisbone, znan mož judovske vere, v neki kapelici v Rimu pred podobo preč. device Marije. Kar se naenkrat Marijen altar kakor ves ognjen pred njim žari. Zgrudi se, na tleh ga najde njegov prijatelj, ga na noge in k pameti pripravi, pa kako vse stermiti, ko slišijo in spoznajo, da je terd katoličan! Tičal je prej v judovski temoti, Marija mu je bila blažena svetilnica, ki ga je razsvetila. Tako mogočno je Marijino ime!

3. Ime „Marija“ pa tretjič pomenja: „Morska zvezda“; sv. Bernard piše: „Kar po našem jeziku izreče beseda morska zvezda,“ to obsega ime „Marija“; in to po vsej pravici, zakaj devica Marija je posebna in prečastita zvezda, ki migla nad velikim in širokim morjem tega življenja. Zakaj se pa Marija imenuje morska zvezda? Ali je mar nebó, ki se nad morjem razpenja, z drugimi zvezdami obsjano, kakor nebo nad suho zemljo? To sicer ni; zvezda je zvezda, bodi si tu ali tam, nekaj drugega je. Mi, ki po suhem hodimo, se scer tudi radi proti nebu oziramo, odkodar nam zvezde mило naproti miglajo. Pa mornarji na nevarnem morju prijaznih zvezdic še bolj potrebujejo, ja brez njih se varno voziti ne morejo. Njim so zvezde edina luč, ki jim varno in pravo pot kaže, edino znamnje in upanje življenja v sredi smertnih nevarnost. Mornarjem se vedno grozna smert pod nogami odpira, posebno pa kedar jame strašna burja razsajati, barko kakor lahko pero premečuje in terda noč celo morje pokriva. Zvezde se pa tiho in mirno sučejo po svojih nepremakljivih potih in božjo vsegamogočnost in modrost pojó. Zatoraj mornarji svoje oči radi proti nebesu obračajo, da bi zagledali kako zvezdico, ki bi jim pravo pot kazala, gosto temo pregnala in oznanovala boljše jasno vreme. In v tem pomenu se tudi Marija morska zvezda imenuje. Kaj je mar naše življenje drugega, kakor nevarna vožnja po morju tega svetá, po katerem se v clo rahlem čolnu vozimo. Marija pa je tista mila in mogočna

zvezda, ki nam prijazno sveti in upanje dela, da se ne potopimo. Posebno če hudi viharji nad nas prihrujejo, če nas skušnjave zalezujejo in nas nadloge stiskajo, oј tedaj je še Marija naša zvezda, ktera nam pravi pot kaže, nam poterto serec hladí in nam pomoči in rešenje obeta. Zatoraj sv. Bernard prelepo govori: „Kdorkoli po valovih tega sveta plava, naj ne oberne svojih očí od svitle nebeske zvezde, od device Marije, kogar valovi hudih pregrešnih razvad zgrabijo, in je v nevarnosti konec vzeti, ozri se na to zvezdo, zakličí Marijo. Hitro bo občutil mogočno roko, s ktero ga bo prijela, povzdignila in ohranila, nevarnosti rešila in iz morja na kraj mirú in pokoja pripeljala“. Koliko skušanih, koliko zapeljanih, koliko oslepljenih, koliko v strašne pregrehe zamotanih je Marija že grehov rešila in otela večnemu pogubljenju: Marija je mogočna zvezda na morju!

4. Ime „Marija“ slednjič še pomenja v našem jeziku: „morska mira“, kakor učijo sv. cerkveni očetje. Mira je neka grenka in britka rastlina, in res veliko britkost in grenkost je prestala Marija devica. Egiptovski kralj Farao je v skerbi bil, da bi izraeljsko ljudstvo v njegovi deželi preveč ne naraslo. Zatoraj je grozovitnež zaukazal, da naj se vsi novorojeni izraeljski fantiči v vodo pomečejo. Oh žalost in britkost izraeljskih mater! Morale so sirote svoje dete, ki so ga ravno povile, neusmiljenim beričem izročiti, ti so ga potem v vodo vergli in potopili. Ravno ob tem času so starši Mojzesovi dobili malo deklico, in mati jo je v britkosti svojega serca „Mirjam“, ali „Marija“ imenovala, kar je po našem morska britkost ali mira. In res! ali Marijino življenje ni polno grenke mire, polno težav in britkost? Učeni Hadrijan Lirci piše: „Kakor v morju ni le ene kapljice vode, ktera bi ne bila polna grenkosti, tako tudi v Marijnem življenju ni trenutka, ki bi ne bil imel za Marijo obilno težav in britkost“. Poglejte, ljubi kristjani! v Betlehem; tam v bornem hlevu povije Marija svojega sinčka in ga položí v terde jaslice! Poglejte v daljni in ptuji Egipt, tje v neznano deželo mora ona pobegniti! Poglejte v Jeruzalem, kjer Marija svojega Sina vsa objokana išče in še le po treh dneh v tempeljnu najde! Poglejte na

oljsko goro, kjer Jezus kervav pot potí; pogledjte na goro Kalvarijo, kamor Jezus vès kervav svoj težki križ vleče; pogledjte na strašni križ, pod katerim Marija stoji; pogledjte na Marijo, ki mrtvo truplo Jezusovo v krilu derži; — vse to pogledjte in recite, ali Marija ni prava morska mira, polna grenkost in britkost? kristjan! morebiti da je tudi tvoje življenje prava morska mira, vse polno težav in nadlog, da se ti serce nikoli ne ohladi, okó nikoli ne zjasni, tvoje rame nikoli ne počivajo. Pogledj na Marijo, pod njeno pomoč pribeži, njeni priprošnji se priporoči, k njej povzdiguj svoje solzne oči in suhe roke, in kliči zaupljivo presladko ime Marije. Vidil boš, da je Marija gotova in mogočna pomočnica!

S k l e p.

„Marija“ je toraj mogočno ime; ono pomenja po našem „gospó“, „svetilnico“, „morsko zvezdo“ in „morsko miro“. To mogočno ime naj nam toraj bo naša sladkost in naše upanje! Sv. Bernard pravi: „Ako te nevarnosti obdajajo, nadloge stiskajo, dvombi motijo, misli si Marijo, kliči Marijo. To presladko ime naj ne odstopi od tvojih ust, naj ne zgine iz tvojega serca! Robert, nekdanj kralj francozki, je prečisto devico Marijo posebno častil. L. 1022 je izbral okoli 30 žlahtnih mož svojega kraljestva in je napravil neki red v čast devici Mariji. Oblekli so ti redovniki neko posebno obleko in okoli vratu nosili zlato verižico, na kateri je zlata zvezdica visela. Ravno na persih se je ta zlata zvezdica prelepo lesketala. In veste, kaj je ta zlata zvezdica pomenjala? „To naj vam bo, je rekel pobožni kralj, morska zvezda, ki naj vas opominja rožne device Marije. Njeno ime vselaj v sercu nosite!“ Marija, tvoje presveto in mogočno ime hočem tudi jaz vse svoje žive dni hraniti v sercu in nositi na jeziku; tvoje ime hočem spoštovati, hočem ga klicati na pomoč! Marija! Tvoje ime naj bo moja čast in moje veselje v življenju, bo pa tudi moja sladkost in moje upanje v smertni uri! Amen.

G o v o r,

(ki ga je pri poroki prijatla svojega govoril M. P. v C.)

Popotovanje po solzni dolini je človeško življenje! Ptujci, popotniki smo vsi skupej, in na zemlji nimamo stanovitnega mesta. Srečen, kdor na tem potu zvestega, sebi serčno vdanega prijatla najde, na katerega rame, če je potreba, se za more nasloniti, njemu svoje reve potožiti, pred njim svoje žalostno, skerbi polno sercé razsuti! pa še bolj srečen, kdor najde zvesto, nerazločivo tovaršico po svojem sercu, za celo življenje.

Ni dobro, da je človek sam, je rekel Bog po stvarjenju prvega človeka, in mu je dal Evo tovaršico. Tako je on že v začetku svetá v paradízu sv. zakon postavil in rekel: „Zato bode človek očeta in mater zapustil, in se svoje žene deržal, in onedva bodeta eno telo.“ Jezus, hožji sin, odrešenik svetá, naš zveličar, ustavnik nove zaveze, je zakon clo k imenitnosti zakramenta povzdignil, ga z mnogoterimi gnadami in nebeškimi pomočki pomnožil, da bi bil Bogu v čast, in celi človeški družini pa v prid, in bi veliko dobrega sadú donašal za čas in večnost. Skrivna, vedna zaveza Jezusa s sveto cerkevjo je znamenje in podoba skrivne, nerazločive zaveze, ki veže moža in ženo v svetem zakonu. Iz tega se vidi, kako imeniten in svet stan da je zakon; se more pa tudi spoznati, kako skerbno bi imel človek poprej vse premisliti in prevdariti, poprej da se v ta stan podá, da se ne goljfa, in si butare ne nabaše, katera ga kervavo žali vse žive dni njegove; zakaj, ta stopinja razsodi časno, in morebiti tudi večno srečo ali pa nesrečo! Ni zadosti, da se roka k roki, ampak dobro se more pregledati, ali se tudi serce k sercu prileže. Hitra in lahka je zmota, dolga in žalostna pa srota; človek goljfan terpi vsak dan!

Zakon, da bode srečen, se mora v nebesih skleniti, sveta cerkev ga mora poterditi; Oče nebeški pa privoliti. Da se pa to pričakovati sme, je potreba, da se pri ženitvi gleda na dve reči, namreč: na lepoto in bogastvo; pa ne na telesno lepoto, ampak na dušno, katera v prijaznih, Bogu ljubih čed-

nostih obstoji. Telesna lepota je le pena, kmalo mine; kratka bolezen jo pobere, gotovo jo pa starost podkoplje. Nar lepša roža kmalo vene in obleti. Prijetne čednosti, to je živa vera, goreča ljubezen, prijazna ponižnost, krotkost, poterpežljivost, miloserčnost morajo lepšati dušo; te lepote se z leti ne postarajo, ampak le vedno lepše prihajajo; dušo prijetno, stanovitno mlado ohranijo, zakonsko zavezo poterjujejo, da se ne odrablja, ampak zmirom močnejše in slajše serca objema; te lepote storijo, da se v sivi starosti zakonski ravno tako edino ljubijo, kakor na dan poroke, ko so kot ženin in nevesta stali pred božjim altarjem.

Ravno tako se goljfa, kdor le na posvetno bogastvo gleda; zakaj, razun tega, da bogastvo prave sreče ne deli, je taisto nestanovitno kakor prah, kakor jesensko perje; kako kmalo ga kaka nesrečna sapica po vseh krajih razpihlja. Ako ravno je človek še tako bogat, vendar se more dogoditi, da mu že jutrejšni dan beraško palico v roko podá. Zato se mora pri ženitvi posebno gledati na dušno blagó, to je, na lepe lastnosti; posebno: na pridno delavnost, marljivo varčnost in na umno hiševanje. Če bi človek ravno drugega ničesar ne imel, s tim si kmalo posvetnega blaga nabere; in ako mu nesreca tudi vse pobere, s tim dušnim blagom ne bo lakote, ne sile terpel. Ko bi se dan današni na to lepoto in bogastvo bolje gledalo, bi ne bilo med nami toliko nesrečnih zakonov, kateri niso v nebesih, ne po božji volji sklenjeni. To bi ne imelo biti prvo uprašanje, kako je nevesta bogata? ampak ali je dobra kristjanka, pridna, delavna, umna in varčna gospodinja? le to prinese nebeški blagoslov ali žegen k hiši!

Prijatelj mojih otroških let, moje mladosti! ti si dolgo si nevesto iskal, zato mislim, zaupam in ti resnično iz globocine serca želim, da si tudi tako našel, ki je nevesta po božji volji, ki poprej imenovano dušno lepoto in bogastvo v svojem sercu nosi, da te današna stopinja nobenkrat ne bo žalostila, ampak da danes 50 let, ako vama jih Bog doživeti da, z veseljem porečeš: Hvala Bogu! našel sem ženo po mojem sercu, ni mi bilo žal do zdajne ure! — Bog daj, da bi bilo tako; da bi ne bila eden z drugim — ti ž njo, in ona s tebo goljfana!

Pa človek zna sam svojo srečo zamuditi, ali pa clo razdreti, ker morebiti iz nevednosti vse v prid obračati ne zna; ali iz prevzetnosti in samoglavnosti obračati noče; ali pa clo iz hudobnosti prostovoljno vse na krivo obrača. Da se to pri vama nobenkrat ne godi, zato — akoravno sta zastran zakonskih dolžnost že dosti podučena, hočem vendar jaz vama na tem svetem mestu nekatere potrebne nauke za popotnico podati; upam, da bojo ti nauki, ako po njih ravната, vama marsiktero veselje donašali, zakonsko butaro polajševali, in mnogotere nesreče in bridkosti vaju obvarovali; ako jih pa zanemarata, vaju čaka časna in večna nesreča. Zato poslušajta glas starega prijatla, in moje besede, kakor pridejo iz serca, vzemita si tudi k sercu.

Dvema gospodoma nobeden ne more služiti, pravi Jezus, večna resnica! Le en Bog je vladar celega svētá; le eden zamore na enkrat v eni deželi kraljevati; če bi hotel zraven njega še kdo drug kraljevati in zapovedovati, navstane boj in vojska; ravno tako tudi hiša, da ljubi mir in sreča v njej stanuje, dveh gospodarjev ne terpi. Glava celega pohištva, cele družine je mož po božji postavi! in to boš pri tvoji hiši znanprej ženin ti! pa vendar nikdar ne pozabi, da tvoja glava še ni postava, da si le hišnik višega gospoda, na ktereга mestu gospodariš in zapoveduješ. Ž njim imaš umno vse prevdarjati, da bo tvoja gospodarska volja in beseda v resnici božja volja in beseda. Božji duh, duh modrosti, zastopnosti, ljubezni, prizanesljivosti te ima voditi, da se ladja tvojega hiševanja in zakonske sreče ob kaki skali ne zdrobi, in te valovi grenkost in težav ne pokrijejo. Prevzetna samoglavnost, kakor nas stara skušnja uči, zmiram le slabo izhaja, in človeku smertne rane napravlja.

Pa akoravno si ti poglavar pri hiši, žena vendar ni tvoja služabnica, tvoja dekla, ampak tvoja tovaršica, tvoja prijateljica, tvoja pomočnica pri hiševanju, s katero se imaš posvetovati, da bo tvoja volja dvojna volja, da bodeta pri vsem ene volje, ene misli, enega ravnanja; potem bo ljubi pokoj pri hiši prebival. Ženin! bodi glava gospodova; nevesta! ti pa bodi dekla gospodova, pokorna zavolj Boga, kakor Marija, potem bo tudi vajna hiša Bogu prijetno prebivališče!

Veče ljubezni nobeden nima, pravi sv. pismo, kakor, kdor sam sebe komu drugemu daruje. S tako ljubeznijo, ženini! dans tebi nevesta roko podá. Zavolj tebe zapusti ljubo, očetovo hišo, zapusti starega očeta, brata, sestre, prijateljce, domačijo, in se poverh sama sebe tebi v dar prinese. V tvoje roke položi zaupljivo svoje prihodno življenje, vso svojo srečo. Zato tudi ti njej svojo celo srečo daruj. Skerbita, da ogenj čiste, zakonske ljubezni med vama nikdar ne ugasne, in pa zvestoba, ki si jo bodeta dans tukaj pred Bogom in celim svetom zaprisegla, se ne odrahlja, ne razterga. Mož, po besedah sv. Pavla, ne sme več poznati druge žene, in žena ne drugega možá, ja clo ne poželeti; eden drugemu morata biti zadosti, eden z drugim zadovoljna. V svojem sercu, v svoji hiši in družini vama cvetí marsiktera roža nedolžnega veselja; pa gorjé, ako srečo in veselje zunaj serca in hiše iščeta, le bodeče ternje bodeta našla, ki vaju pobadalo bo. Sveta naj vama bo zakonska zaveza, kdor jo razterga, bo časno nesrečen in večno pogubljen.

Nič ni popolnoma pod soncom! tudi vidva nista; vsak ima svoje slabosti. S časom znata eden na drugem nektero zagledati, ki bi si jo zdaj na misel ne vzela. Voljno jih poterpita po besedah sv. Pavla: „Eden drugega butaro nosita, le tako bodeta postavo Kristusovo dopolnovala“, si terpljenje polajšala in življenje poslajšala. Ako bodeta eden z drugim poterpjenje imela, ga bode tudi Bog z vama imel. Prepri, kletva, besedovanje človeka nikoli ne poboljša, ampak le prijazno, ljubeznjiva prošnja in lepo, rahlo podučenje. Ogenj se z oljem ne pogaša, ampak z vodó; ravno tako tudi znoterni ogenj z vodó mičnosti, prizanesljivosti, krotkosti. Ljubezen vse prenaša, vse preterpi, vse upa, nič hudega in zopernega ne govori, — ako pa tega ne stori, ljubezen ni!

Bodita ponižna po stari, keršanski šegi, da se više ne povzdigneta, tudi ne poželita, kakor se za kmeta spodobi. Ponižnost je močna podpora hiše, in napolnuje skrinje z blagom, zraven prevzetna štimanost človeka večkrat ob hišo in clo na beraško palico pripravi. Poglejta naše dedeje, poglejta zdajne kmete, imeli so nekdajni toliko blagá, kolikor imajo

zdajni dolgá. Prevzetnost se spotika, sramota, nesreča, be-racija se za njo pomika!

Dozdaj sta vsak za se skerbela, zanaprej pa bodeta eden za drugega in za celo družino. Bodita zato umna, delavna, shranljiva hišnika; delavnost in varčnost hiše podpira; lenoba in zapravljivost pa jih podira. Nar večo skerb pa obračajta na svoje otroke, ako Bog vajni zakon blagosloví ali požegna, zakaj otroci so nar dražše, nar žlahtnejše od Boga vama iz-ročeno blagó; pa tudi nar ojstrejše jih bode sodnik iz vajnih rok tirjal. Če jih dobro izredita, bodeta srečo in veselje na njih doživela; ako pa njih rejo zanemarata, si bodeta sama na stare dni ojstro šibo spletla, enkrat pa težko rajtengo od njih dajala.

Bodita miloserčna do revnih sirot, s tim ne bodeta škode terpela; v revnem Jezusa obdarujeta, ki vama bo svoj pre-sveti blagoslov podelil, enkrat pa vama vse stoterno povernil.

Vajna hiša naj bo božja hiša, kjer se le pobožni pogo-vori in sveta molitev razlegajo: potem bode Bog z veseljem med vama prebival.

Ne zanašajta se na delo svojih rok, ampak si k sercu vzemita besede sv. pisma: „Ako Bog svojega blagoslova ne dá, delavci zastonj delajo“. Vse z Bogom začenjajta, z Bogom delajta, z Bogom končujta, da bo vsè vajno delo božje delo!

Tudi tega ne mislita, da bodo vama v zakonu same rožce brez ternja cvetele, in zmirom prijazno solnce veselja sjalo. Prišle bodo tudi žalostne ure, ki ne bodejo po vajni volji; nekteri bodeč tern vaju zna pobadati. Zato ne zgubita nikoli ljube poterpežljivosti, da s Kristusom voljno svoj križ obja-meta in rečeta: Oče! tvoja volja naj se zgodi. Spoznajta v vsem roko Očeta nebeškega, ki vdari in spet zaceli, da jo poljubita, naj vama kej daruje, ali pa vaju tepe; tistim, ki Boga ljubijo, vse, tudi bridkosti in terpljenje — le k dobremu izide.

Ljubi ženin in nevesta! ako zmirom po teh mojih bese-dah ravnata, jaz veselega in potolaženega serca dans vaju v novi stan spremim, in sveto zavezo med vama sklenem; za-kaj zvest sem si, da, naj pride nad vaju karkoli hoče, lju-

bezni, zvestobe, znotrajne sreče nič ne razdere, ampak voljno bota z Bogom nebeški deželi nasproti popotovala.

Vsak dober dar pride od zgoraj, od Očeta luči! zato zdihnita k nebesom in povabita Jezusa k vajni ženitvi, da, kedar vama vina ljubezni, voljnosti, poterpežljivosti zmanjkuje, in se solze čez vajne lica točijo, on tajiste v vino nebeške tolažbe in poterpežljivosti spremeni.

Ali se potem še upata, v zakonu sreče najti, in se v stan zakona podati, morata svojo voljo tukaj pred Bogom in naprošenimi pričami na znanje dati.

Terna interrogatio et copulatio juxta rituale; dein:

Tako, ljuba moja je sklenjena zaveza, katere nobeden človek več razrešiti ne more, katere še smert ne odveže, ampak le razterga. Iz celega serca vama želim jaz, vama želijo pričujoči svatje srečo in veselje vse dni vajnega življenja. Naj bi Bog prav obilno svoj blagor in žegen nad vaju rosil. Bodita zmiram priporočena prečisti devici, božji materi Mariji in vsem svetnikom božjim. In po vseh vajnih potih naj vaju spremlja in obvaruje presveta Trojica, Bog Oče, Sin in sv. Duh. Amen.

Nauk zakonskim možem za vredno pripravo na velikonočno spoved.

V v o d.

Pobožni v Kristusu! Kakor dobra mati za svoje otroke ljubeznjivo skerbi, in jim vse dobro iz serca želi, tako veliko skerb ima tudi naša sveta katolijska cerkev za vse verne ovčice, kolikor jih po celem svetu živí; tako ljubeznjivo nam tudi ona vse dobro iz celega serca želi, posebno pa to, da bi cilj in konec našega življenja — večno zveličanje vsi enkrat srečno dosegli. Da bi nam svojo materno ljubezen in veliko skerb za naše zveličanje prav očitno pokazala, je osnovala petero cerkvenih zapoved in jih zvesto spolnovati, serčno in resnobno naročuje. Spet se približuje sveti velikonočni čas, od ktereга nam četrta cerkvena zapoved takole govori:

„Spovej se svojih grehov svojemu postavljenemu spovedniku nar manj enkrat v letu, in ob velikonočnem času prejmi sveto rešnje telo.“ Spet se približuje sveti čas, da se bote vsi očistili svojih grehov in uživali presveto telo in kri Jezusa Kristusa. Oh kolika gnada in sreča! Da bi pa vsi to gnado dosegli, da bi verni kristjani stan svoje duše prav spoznali, da bi svojo vest na tanjko spraševali, da bi svoje sercé vseh grehov očistili in tako zakrament svete pokore vredno prejeli, zategadelj so milostljivi knez in škof nam dušnim pastirjem naročili, o tem svetem času vas vse posebno podučiti zastran dolžnost vašega stanú; da bi se tega, kar ste do zdaj zamudili, čisto in zgrevano spovedali, zanaprej pa dolžnosti svojega stanú bolj zvesto in na tenko spolnovali. Ravno iz tega cilja in konca ste se tedaj, vi poštene možjé in hišni gospodarji! danes tukaj zbrali, da bi posebno podučenje slišali o tistih rečéh, katere samo vaš stan zadevajo. Govoriti vam hočem danes od tistih poglavitnih dolžnost, ki jih imate vi keršanski možjé! — Bog mi daj k temu svojo pomoč in gnado; vam pa pripravno sercé, da bi te navke radovoljno sprejeli in k zveličanju svoje duše jih prav obračali! V imenu Jezusa in Marije bom govoril; vi pa zvesto poslušajte!

Razlaga.

Imenitno prašanje za vsakega kristjana je to: zakaj sem na svetu? Kaj bo enkrat z menoj? kam neki po svoji smerti pridem? — In na te imenitne prašanja nam sveta vera lep odgovor daje, rekoč: Zató si na svetu, da bi tukaj Boga spoznal, Bogu zvesto služil, po smerti pa večno življenje v nebesih dosegel. To je tedaj cilj in konec našega življenja na tem svetu. To je visoki cilj in konec za kralja in cesarja, za gospoda in za kmeta, za učene in priproste ljudi, za vse kristjane karkoli jih po celem svetu živí. „Zakaj, Bog hoče, da bi vsi ljudje zveličani bili“, tako govori že sv. apostelj Paul. Ker je pa Bog vsakega človeka v nek poseben stan poklical in vsakemu posebne talente sporočil, bojo pa le tisti svoj

imenitni cilj in konec srečno dosegli, kateri zdaj dolžnosti svojega stanú dobro in zvesto spolnujejo. Po tem takem ni nič na tem ležeče, da bi človek na tem svetu le v kakem visokem, imenitnem stanu živel. Imeniten stan sam na sebi človeku v nebesa pomagal ne bo. Na tem je vse ležeče, da svoje dolžnosti lepo in zvesto spolnuješ, bodi si gospod ali kmet, bodi si visokega ali nizkega stanú. Iz vsakega stanú v nebesa pot peljá, ako le človek svoje dolžnosti zvesto dopolnuje. V vsakem stanu pa tudi znaš pogubljen biti, ako svoje svete dolžnosti čisto v nemar puščaš. Revni kmetič! ti na tem svetu v čisto nizkem stanu živiš; pa v tem nizkem stanu si znaš ravno tisto krono nebeško zaslužiti, kakor nar imenitniši posvetni kralj, ako le dolžnosti svojega stanú zvesto in iz ljubezni do Boga prav spolnuješ. Vsi stanovi na tem svetu potrebni so nam; vse to je neskončno modri Bog storil. Glejte! vas je Bog v zakonski stan poklical. V ta sveti in imenitni stan vas je Bog postavil. V tem stanu bote vi svoje duše zveličali, ako dolžnosti tega stanú prav zvesto spolnujete. Zategadelj vas danes zastran poglavitnih dolžnost tega stanú podučiti želim. Od tistih dolžnosti pa, katere ima sploh vsak kristjan do Boga, do svojega bližnega, do sam sebe, od tega ne bom govoril; samo o tajistih dolžnostih vas hočem danes ob kratkem podučiti, katere posebno vaš stan zadevajo. Vaš stan je podoben žlahtnemu drevesu, katero tri verhe ima. Vi ste 1. zakonski možje; 2. vi ste očetje; in 3. ste tudi hišni gospodarji. Zatoraj imate tudi trojne dolžnosti spolnovati; ako hočete v svojem stanu tako živeti, da bote tudi pred Bogom enkrat lahko rajtengo dajali. Kakor možje imate 1. dolžnosti vsak do svoje zakonske žene; kakor očetje imate 2. dolžnosti vsak do svojih otrok; kakor hišni gospodarji imate 3. dolžnosti vsak do svojih drugih domačih ljudi.

Vi ste 1. zakonski možje. Ktere posebne dolžnosti imate vi kakor zakonski možje? — Kakor zakonski možje ste dolžni:

a) vsak svojo ženo serčno ljubiti kakor zvesto ovaršico svojega življenja na tem svetu — jo pošteno pre-

skrbeti — in v lepem miru in zastopnosti skupej živeti. Sveti zakon je živa podoba skrivne zaveze med Kristusom in med Njegovo cerkvijo. Kakor pa Kristus svojo nevesto, sveto cerkev ljubi, tako mora tudi vsak mož svojo ženo resnično, odkritoserčno, s sveto ljubeznijo ljubiti celo svoje življenje. To je Bog zapovedal. Sveti apostelj Paul vas tega uči, ker pravi: „Možje! ljubite svoje žene, kakor je tudi Kristus cerkev ljubil, in sam sebe za njo dal. Tako morajo tudi možje svoje žene ljubiti, kakor svoje telesa. Kdor svojo ženo ljubi, sam sebe ljubi.“ (Efež. 5.) Kako lepo tudi sveti Krizostom zakonsko ljubezen priporoča. On pravi: „Možje! iz ljubezni do vas so žene popustile očeta in mater, hišo in mizo svojih staršev, brate, sestre in prijatelje, ali ni tedaj vaša dolžnost, da jih ljubite, re-dite, oblačite in da ste jim vi oče, mati, bratje, sestre in prijatelji?“ — Svoje žene prav ljubiti, to je vaša prva dolžnost. Iz take prave, zakonske ljubezni izvira potem ljubi mir, lepa zastopnost, keršanska poterpežljivost, prizanesljivost; kar je vse potrebno k pravi sreči zakonskega stanú. — Zoper to prvo dolžnost zakonske ljubezni se močno pregrešijo tisti možjé, kateri svoje žene zaničujejo, jim gerde imena dajejo, jih po krivem kaj obdolžujejo, jih preklinjajo, jih v sercu sovražijo, jih kakor deklo pri hiši imajo, ž njimi neusmiljeno ravnajo, ali jih clo pretepajo, ali kateri jih brez pravičnega uzroka od zlo koristnih po-božnost, postavim od večkratnega prejemanja svetih zakra-mentov odvrčajo. To so veliki grehi zoper keršansko ljubezen. Le dobro se sprašujte, ali se niste že kaj pre-grešili zoper to prvo dolžnost. —

Kakor možje ste dolžni b) vsak svoji ženi zakon-sko zvestobo ohraniti. — Kakor Kristus svoje cerkve nigdar ne zapusti, tako tudi ti zakonski mož svoje žene nigdar zapustiti ne smeš. V zdravju kakor v bolezní, v sreči kakor v nesreči, v veselju kakor v žalosti in ter-pljenju moraš svoji ženi zvest ostati, in je nigdar ne za-pustiti, dokler vaju smert ne razloči. Pa tudi v tem za-konska zvestoba obstoji, da mož zraven svoje zakonske žene nobene druge ne pozna. „Ti nimaš prešestovati, ti

nimaš poželeti svojega bližnjega žene“, tako je sam Gospod Bog že v starem testamentu govoril. In Jezus pravi: „Jaz vam pa rečem: da vsak, kateri drugo ženo pogleda, in jo poželuje, je že prešestoval z njo v svojem sercu.“ (Mat. 5, 27.) Le dobro se prašajte, ali se niste kaj na to ali na drugo vižo pregrešili zoper svojo drugo dolžnost, zoper keršansko zvestobo. Dobro in s svetim spoštovanjem tudi poslušajte, kar bom zdaj govoril. Tudi to je božja beseda! —

Kakor moške ste c) dolžni: svojo zakonsko posteljo neomadežvano ohraniti, to se tako zastopi: da se svojih zakonskih pravic le tako poslužite, kakor je božja volja. Pomnoževati človeški rod je Bog zakonski stan postavil. „Rasita in množita se, in polnita zemljo“, (I. Mojz. 1, 28.) tako je Gospod Bog že Adamu in Evi v paradizu govoril. V zakramentu svetega zakona mož in žena pravice dobita, katerih zunej zakona nobeden drug nima. Ali tih pravic se morate pa tudi tako posluževati, kakor je božja postava. Tih zakonskih pravic se morete poslužiti, kakor se pametnim stvarjem spodobi, kakor je človeški naturi primerjeno. To se mora vselej zgoditi iz dobrega namena, to je — zavolj otrok da bi se človeški rod na pošteno pripuščeno vižo množil. To vam je vselej brez greha. Pripuščeno je tudi zavolj človeške slabosti, — zakonske pravice se poslužiti zoper napčno, preveliko poželenje mesa. Ali tudi to se mora zgoditi več iz ljubezni do otrok, kakor pa iz mesenega poželenja. Pa dobro si zapomnite, zakonski moške! vse to se mora zgoditi v pravem času, na pravem kraju, v pravi meri; zgoditi se ima v božjem strahu v pričo Tajistega, kateremu bote morali enkrat rajtengo dajati od tega, kako ste svoj zakonski stan spolnovali. Zakaj tega ne pozabite, da tudi zakonskim ni vse pripuščeno; da tudi zakonski, akoravno se eden drugemu ne smejo odtegovati, vendar tudi svoje preveliko poželenje krotiti in berzdati morajo. — Zoper to dolžnost se pregrešijo tajisti, kateri to — ne zavolj otrok — ampak le zavolj praznih mesenih sladnost doprinašajo, kateri brez vse mere svojemu poželenju strežejo, kakor konj

in mezeg, katera pameti nimata; take zakonske, ki se v svoje mesene sladnosti čisto vtopijo, hudič v svoji oblasti ima, tako je angelj Rafael k mlademu Tobiju govoril. Pregrešijo se tudi tisti zakonski, kateri se brez pravičnega uzroka eden drugemu odtegujejo in odmikovajo. Zakaj sveti Paul tako govori: „Žena nima oblasti čez svoje truplo, ampak mož; tako pa tudi mož nima oblasti čez svoje truplo, ampak žena.“ (I. Kor. 7, 4.) Eden drugemu sta v oblasti, eden drugemu sta v tej reči pokorščino dolžna; ako jih pravični uzrok, kakor bolezen, slabost, noseči stan ali kaj drugega od tega ne zgovarjajo. — Pregrešijo se zoper to dolžnost tisti možje, kateri v pijanosti od svoje žene to dolžnost in pravico tirjajo. Takrat vam tudi žena ni dolžna pokorna biti. Varite se pijanosti. V pijanosti se nigdar kaj prida ne zgodi. Pregrešijo se tisti možje, kateri zoper človeško naturo kaj počnejo in tako v svojem zakonskem stanu gerdo nečistost uganjajo. Taki zakonski nečistniki so še večji grešniki, kakor drugi nečistniki; ker na skrivnem svoje gerde reči tudi na zakonski postelji doprinašajo; ali pred Bogom nič ni skritega; božja pravičnost jih bo oestro sodila. Pregrešijo se tajisti možje, dobro me zastopite, kateri se na zakonski postelji otrok branijo in ostudnih reči počenjajo, da bi nič otrok ne dobili. To je prav hudičev greh, katerega je sam Gospod Bog že v starem testamentu preklel. Kateri kaj takega storijo, taki zakonski na svoji zakonski postelji hudiču služijo in človeški rod ubijajo. Tega vas Bog obvari! — Pregrešijo se tajisti možje, kateri svojim ženam takrat miru ne dajo, kedar se že v drugem — ali kakor pravite v nosečem stanu znajdejo. Možje! takrat bodite pametni! ako je le mogoče, takrat se svoje žene zderžite, da svoje žene prezgodaj pod zemljo ne spravite, da ne bote strašni ubijavci svojih lastnih otrok, da ne bote tega krivi — da bi vaši otroci potem slabotni, revni in nigdar popolnoma zdravi se po svetu pobijali. Oh kolikokrat so nezderžni, nezmerni starši vsega tega krivi. — Jaz sem vam od te dolžnosti in od teh zakonskih grehov nekaj bolj na tenko govoril, ker je veliko takih zakonskih, kateri zastran vseh teh reči podučeni niso; in ker se to

podučenje ne more iz kancelna očitno v pričo drugih ljudi dajati; sem vas pa danes o vsem tem podučil, ker samo k vam, zakonskim možem govorim. Dobro sprašujte svojo vest zastran vsega tega, kar ste zdaj slišali — da ne bote v grehih živeli, zavolj katerih bi vas pred Bogom ojstra sodba čakala! Ako ste zavolj kake reči nemirni, koj svojega spovednika poprašajte!

Kakor možje ste c) dolžni, vsak svojo ženo k dobrim delom, k pobožnemu življenju napeljevati in opominjati, ji prijazno prigovarjati, ako je potreba, jo ljubeznivo posvariti, ji vsak čas dobre zglede dajati, pa tudi Boga prositi za njo. Zakaj dolžna sta mož in žena, eden za drugega moliti, eden drugemu v nebesa pomagati. Le dobro se sprašujte, kako ste svoje zakonske dolžnosti spolnovali ali pa ne? —

Vi ste pa 2. tudi očetje. Ktere dolžnosti pa imate, kakor keršanski očetje? — Perva dolžnost, ktero imate kakor očetje, je ta: a) da svoje otroke, ki vam jih je Bog dal, preserčno ljubite. Še neumna živina svoje mlade rada ima in jih skerbno varuje; kako bi pameten človek tega ne storil. Pa ta ljubezen, ki jo do svojih otrok imeti morate, ne obstoji v tem, da bi jim vse dali, kar imeti hočejo, da bi jim vse privolili, kar si nespametni otroci poželijo, da bi jim vse skoz perste pregledovali, vse prizanašali, ako kaj napčenega storijo ali se kaj pregrešijo; to bi ne bila prava ljubezen, to bi bilo prav za prav le sovražstvo do vaših otrok. Prava, resnična ljubezen do vaših otrok v tem obstoji, da jih znotrajno, v sercu ljubite zavolj Boga, kateri vam jih je sporočil kakor zlahtno, drago blago, kakor nar boljši božji dar. Prava ljubezen v tem obstoji, da svojim otrokom vse dobro iz serca želite, in tudi vse storite, karkoli zamore k časni in večni sreči vašim otrokom pomagati. Kteri starši pa nobene skerbi nimajo za svoje otroke, za njih časno in večno srečo; katerim za svoje otroke nič ni mar, ali da jih morebiti tudi zaničujejo, preklinjajo in čisto zaveržejo, taki starši se zoper svojo prvo dolžnost močno pregrešijo.

Druga imenitna dolžnost, ki jo imate, je ta: b) da svoje otroke dobro keršansko v božjem strahu izrežite. To je vaša imenitna, sveta, pa tudi težka dolžnost! Hočete pa to svojo dolžnost prav dopolnovati, morate za truplo in za dušo svojih otrok pravo skerb imeti. Skerbeti jim morate za zdravje, za živež, za obleko in za vse, kar je potrebnega. Kedar otroci že nekoliko odrastejo, jih morate pridnega dela vaditi, in tudi nauciti, da si bojo znali enkrat, kedar odrastejo, sami svoj kruh pošteno služiti. Dolžni ste pa tudi dobro hiševati, pošteno in pravično za časno premoženje skerbeti, da bote tudi po smrti svojim otrokom kaj zapustiti imeli. Toliko skerb morate imeti za truplo svojih otrok. Ali še večo skerb morate imeti za njih neumerjočo dušo, katera je po božji podobi stvarjena. Sem v to cerkev so enkrat botri vaše otroke prinesli. Tukaj so pa vaši otroci po zakramentu svetega kersta tudi božji otroci postali, postali so dediči nebeškega kraljestva, njih duša je bila posvečena, oblekla se je s prelepim, svetlim oblačilom gnade božje. In glejte! tako posvečene in Bogu dopadljive otroke so vam potem botri iz cerkve domu prinesli. Tako imenitno, drago in žlahtno blago vam je sam Bog sporočil, da bi ga lepo, skerbno, zvesto varovali. Iz vaših rok ga bo enkrat nazaj tirjal. Gorje vam takrat, desetkrat gorje! ako bi se otroci zavolj vaše zanikernosti in neskerbljivosti pogubili, ako bi jih enkrat ne mogli dobrih, nedolžnih in poštenih Bogu nazaj odrajtati! — Glejte, glejte tedaj, da bote za zveličanje svojih otrok pravo, resnično skerb imeli. Zatoraj imate dolžnost, vaše otroke, kedar že nekoliko k pameti pridejo, hitro k Bogu obračati, v njih mlado serce zernce pobožnosti zasijati. Morate jih učiti, naj prvič lepo pokrižati se, potem pa Oče naš, češčeno Marijo in apostoljsko vero pobožno moliti. Potem pa tiste perve in poglavitne resnice iz kerš. nauka, ki jih vsak kristjan znati mora. Otroke moliti in keršanskega nauka učiti, to je dolžnost očeta kakor matere. Potem je vaša dolžnost, kedar so otroci že zadosti veliki, jih v šolo pridno pošiljati, da se tam v keršanskem nauku in v drugih koristnih rečeh pod-

učijo, česar jih vi doma ne morete naučiti. Pošiljajte jih tudi pridno k božji službi — vsako nedeljo in zapovedani praznik. — Dolžni ste dalej, nad odrasčenimi fanti in deklinami posebno čuti, nad tajiste posebno dobro oči obračati; jim braniti, da v kako slabo tovaršijo ne zaidejo, da kakega grešnega znanja ne delajo. In kakor hitro kaj čutite na svojih sinih in hčerah, da ni prav, jih morate ojestro posvariti, enkrat — dvakrat; če pa vaše opominovanje nič ne pomaga, ste pa dolžni jih ojestro kaznovati, kar je prav. Otroci morajo imeti pravičen strah. Gorjé tisti hiši, kjer otroci nobenega strahu nimajo, kjer otroci vse po svoji volji delajo; iz takih otrok nigdar kaj prida ne bô. Sveti Paul vas lepo opominja, rekoč: „Starši! zredite svoje otroke v podučanju in v strahu Gospodovem.“ (Ef. 6, 4.) Kako morajo starši svoje otroke v pravičnem strahu imeti, od tega že modri Sirah v starem testamentu govori. On pravi: „Pripoguj njegov vrat v mladosti, in tepi ga s šibo, dokler je otrok, da ti ne bo terdovraten in tebi nepokoren; da te ne bo serce bolelo.“ (Sir. 30, 12.)

Ne pripustite vi očetje! da bi vaši sinovi ali hčere v oštarijo zahajali; oštarija ni za mlade ljudi. Glejte dobro na to, da bojo vaši otroci, ako k božji službi ali kam drugam grejo, da bojô zvečer o pravem času domá. Ne hodite poprej spat, dokler se tudi vaši otroci pod domačo streho ne znajdejo. To morate zvesto spolnovati, ako hočete pridne otroke, nedolžne sinove, poštene hčere imeti. Vi jih morate vsega tega varovati, vi morate biti svojim otrokom vidni angelji varhi. Vi jih morate tudi k vsemu dobremu in k lepemu zaderžanju napeljevati. Pa veste, ljubi moji! kaj je pa še nar bolj potrebno? — Kakor vi svoje otroke učite, tako morate sami živeti, pobožno, pošteno, keršansko. Vi morate svojim otrokom vselej lepe zgledе dajati. Lep izgled več pomaga, kakor nar lepši nauk. Če pa otrokom slabe zgledе dajete, tudi nar lepši nauki nič ne bojo pomagali. Gorjé vam, pravi Jezus, ako bi sami enega teh malih pohujšali! Tega Bog ne daj! In zadnjič ste tudi dolžni, za svoje otroke moliti, Bogu in Mariji jih priporočati vsak dan. — Oj blagor vam, ljubi

starši tako bote te dolžnosti svoje zvesto spolnovali. Vi bote imeli pridne, dobre, nedolžne, poštene otroke, ki bojo že zdaj vaše veselje, na starost vaša podpora, v nebesih pa enkrat vaša nar lepša krona! Oj starši! globoko si te besede in nauke v svoje serca zapišite! —

Vi ste pa 3. tudi hišni gospodarji. Ktere dolžnosti pa imate kakor hišni gospodarji? — Kakor hišni gospodarji ste dolžni: a) za svoje domače, naj že bojo od vaše žlahte, ali naj bojo ptuji ljudje, hlapci in dekle, dolžni ste: za tajiste pravo, keršansko skerb imeti; dolžni ste za njih telesni in dušni blagor skerbeti; saj so tudi hlapci in dekle božji otroci, katerih časna in večna sreča mora tudi vam na sercu in na skerbi biti. In sveti Paul govori: „Kdor pa za svoje, posebno za domače ne skerbí, je vero zatajil, in je hujši od nevernika.“ (I. Tim. 5, 3.) Dolžni ste do svojih domačih ljudi, s kterimi pod eno streho prebivate, s kterimi pri eni mizi jeste, b) se ljubeznjivo, prijazno in pravično skazati, kar že tirja keršanska ljubezen. Dolžni ste, jim pravico dati in zasluženó plačo, kakor ste se pogodili. Dolžni ste, jih od hudega odvracati, ako je potreba, jih posvariti in v pravem keršanskem strahu jih deržati in tako za poštenje vaše hiše skerbeti. — Dolžni ste za to skerbeti, da bojo vaši podložni lepo Bogu služili, k božji službi in keršanskemu nauku hodili, svete zakramente večkrat prejemali, in sploh lepo, keršansko se obnašali. Dobri posli vam bojo srečo k hiši prinesli. Hudobnih, razujzdanih hlapcov, dekel ali prihajačev pri hiši ne terpite. Taki slabi, hudobni ljudje, ki Bogu prav ne služijo, tudi vam zvesto ne bojo služili. Taki slabi, pohujšljivi ljudje vam le srečo od hiše preženejo. — Ako imate še svoje starše, ljubeznjivo ž njimi ravnajte, lepo jim strežite, spoštujte jih, dajte jim pravico, ktero so si izgovorili, imejte poterpljenje ž njimi, polajšujte jim težave njihove starosti; to vam bo srečo in blagoslov prineslo za čas in večnost!

S k l e p.

To so vaše poglavitne dolžnosti, ki sem vam jih zdaj nekoliko razložil. Zvesto jih dopolnajte. Ako ste se pa v eni ali drugi reči do zdaj pregrešili kaj, s zgrivanim in ponižanim sercom se tega spovejte; zanaprej se pa s pomočjo gnade božje resnično poboljšajte. — Srečni že bote na tem svetu, ako bote vsak svoje dolžnosti zvesto spolnovali iz ljubezni do Boga. Na unem svetu vas pa čaka večna krona. Dragi moji bratje! jaz, kakor vi — vsi bomo enkrat na božji sodbi stali, in vsak od svojega stanú odgovor dati morali. Živimo toraj zvesto, vsak po svojem stanu, po božji volji, da enkrat pri božji sodbi milost najdemo. Amen.

N o v i č a r.

* V Celovcu 10. jan. Avstrijansko. Huda burja je privihrala minulega leta nad našo milo Avstrijo. Ali kakor po hudi uri solnce svitlejše in prijazniše prisije, tako si pričakujemo tudi za našo carevino boljših in veseliših dni. Avstrija se prestvarja in prestvarjena bode srečna in slavna. Ne samo na Dunaju, ampak po vseh mestih carevine naše se posvetujejo zvedeni in skušeni možje, kaj in kako početi, kaj in kako odpraviti, kaj in kako poravnati, da se Avstrija postavi na krepke in terdne noge. Poravnale se bojo dnarstvene reči, zmanjševala se bo vojska in žandarmerija, manj se bo tudi pisarilo, da bo tudi manj uradnikov treba, dobili smo postave zastran verskih zadev, postavbo za rokodelstva in obertnijo, pričakujemo srenjsko postavbo in tudi že to se na Tiroljskem prevdarja, kako naj se osnujejo deželne namestništva. Glejte! kako dobre in terdne volje so naš presvitli cesar, da si Avstrija hitro in zdatno opomore! Posebno smo pa mi Slavjani dolžni, presvitl. cesarju hvaležni biti in se serčno veseliti. 20. avgusta se je oklical tisti ukaz, ki nam je donesel veselo novico, da ni več treba po gimnazijah le samo v nemškem jeziku poučevati; — 20. dec. je gosp. minister notrajnih oprav deželnemu poglavarju v Krakovu ukazal, naj kancelije, ki imajo z ljudstvom opraviti, ž njim govoré v njegovem jeziku, in mu tudi odpisujejo v njegovem jeziku. Ta ukaza sta tudi vesela za nas; zakaj upati je, da dobita skoraj svojo veljavnost tudi po slovenskih deželah. Zatoraj veselimo se! Res, da nam proti od marsiktere strani še marsiktera nevarnost, — res da se naši slavni Avstriji koplje jama od zunaj in znotraj, — res da je katoliška vera in stara pravica marsikomu hud

tern v peti: pa stojmo zvesto in nepremakljivo okoli našega presvitlega cesarja, pomagajmo, kjer in kolikor premoremo, deržimo se terdno svete vere in cerkve, in vidili bomo, da zedinjena moč vse premore, in da cerkev in pravica slednjič vendar le slavno zmaga. Vse za Boga in cerkev, za cesarja in Avstrijo!

* Iz Celovca. l. Leta 1858 na strani 574 je pisal „Slovenski Prijatelj“ tole: „Gosp. fajmošter visokoč. Dr. Milar Valentin so se spet spričali, da so priserčen prijatelj šolske mladine, goreč podpornik slovenske šole, vnet dušen pastir in visokoučen bogoslovec. Tako delajo veliko dobrega po Kotmirškej fari; pa želeti je, da bi ta gospod skoraj dobili kako mesto, da bi veliko dobrega delati mogli v prid in čast cele naše škofije. Dominus providebit! Saj imamo po veseli obljubi Solnograškega knezoškofa v novem knezoškofu pravičnega moža pričakovati, „der die in der Diözese reichlich vorhandenen guten Elemente mit weiser Umsicht gebrauchen wird.“ Govorili smo tedaj kot pravi prerok: Komej je eno leto okoli, in gosp. Dr. Milar so stolni korar, 15. novembra so jih presv. knez in škof inštalirovali. Serčno nas je to veselilo; — pa še bolj veseli nas to, ker nam letošnji šematizem kaže, da so jih svitli knez in škof Valentin izvolili za višega šolskega ogleda in jim izročili v skerb vse početne šole škofije naše. Radi obstojimo in poterdim, da so njih prednik, sedajni stolni dekan, bili zveden in skušen šolnik; pa vendar je — naj reče kdo, kar hoče — vendar je težavna reč, če terd Nemec zastran slovenskih šol zaukazuje: kri ni voda! Zatoraj naše serce veselja poskakuje, da so naš za Nemce in Slovence enako skerbni viši pastir tudi to imenitno reč tako pravično rešili in našim šolam priskerbeli gospoda, ki je tudi zveden in skušen šolnik, zraven pa zna oba jezika, ki sta po naših šolah v navadi. — Kaj ne, preljubi slovenski bratje, tudi vam je ta novica presladko veselje? Ona je juterna zarja, ki nam oznanuje zopet rumeno solnce našim slovenskim šolam. Ko so nam preč. gospod c. k. šolski svetovavec, Sim. Rudmaš, — Bog jim daj dobro — pred dvema letoma tako zgodaj zamerli, nam je bilo strašno težko pri sercu; zdelo nam se je, da gre naše solnce k božji gnadi, in da je za njim splavalo vse upanje naše. In žalibog! Zastran slovenščine po slovenskih šolah ni več tako veselo, kakor je že bilo nekdaj. Priča nam so čč. gospodi duhovniki in učitelji, ki so nam o šolskih praznikih, ko smo po slovenskih dolinah in goricah potovali, bitko tožili, da ne vejo več, pri čem da so, kaj in kako bi počenjali; kar je bilo pred malo časom prav in hvalevredno, sedaj nič ne velja več, „prej, so djali, smo začeli vse po slovenski, in napredovali nekaj časa le samo po slovenski, in vse je šlo postavno in veselo; sedaj se nam pa zaukazuje, koj hitro zraven slovenščine tudi nemščino začeti, kar pa ves nauk moti in overa.“ — Priča nam so nekteri gospodi — pravi veternejaci in figa možje — ki so še pred dvema letoma vsi goreli za slovenščino,

še clo po nemških mestih slovenske pesmi prepevljali — ti gospodje prilizuni so zdaj svoj plajš zasukali in se sprevergli na nemško stran. — Priča nam so nemške glavne šole v Celovcu; izmed več kot 30 ur se celi ljubi teden slovenski šolski pripravniki le eno uro učijo slovenskega jezika, v katerem bojo kot učeniki podučevali; in po nemškoglavnih šolah ste izmed 22 ur na teden le dve uri slovenskemu jeziku milostljivo odločene, v štertem razredu samo ena, v prvem razredu pa nobena! — Priča nam je to, da se v Celovski okolici še zdaj nahaja po slovenskih farah nekaj šol, ki so terdo nemške, in da se gg. fajmoštri in učitelji, ki tako nepostavno in brezvestno ravnaajo, po časopisih in koledarčkih kot šolski prijatli in podporniki hvalijo. Priča nam je to, kar se je iz Zilske doline v Novice pisalo: „Poznam možaka na Slovenskem, kateri proti jasnoj postavi cesarskoj straši po početnih učilnicah slovenskih z nemščinoj, kateri terja, da bi se čisto slovenska mladina na deželi učila samo nemečko, kateri ukazuje, da se ima keršanski nauk po nemečko razlagati, (morebiti zato, da bi ga mladina manje razumela), kateri zapoveduje, da bi se imelo moliti tudi le po nemečko (morebiti zato, da bi mladini nerazumljiva molitvice manje k sereu šle). Tako zaukazuje ta možak; pamet i jasna postava pa ukazujeta, da se ima mladina podučevati v jeziku, kteroga razume, to je v slovenščini, i ne v jeziku tujem, kteroga ne razume, to je v nemščini. Mislili smo, da su take predpotopne čuda uže za celo izginule, pa nečto je ješće zaostalo od toga roda. Nekteri učitelji i duhovniki su se uže oglasili zoper tako nespametno i protipostavno samosilje toga čudnoga gospona, pa jim je odgovoril: Nur tajč, nur tajč, tajč ist prot! — Divjakom amerikan-skim i černim zamorcom srednje Afrike v Hartumu se oznanuje sveta vera v njih materinskom jeziku, — našim siromaškim otročicem slovenskim se pa to doma na Slovenskem ne privošči! Po tem pa pravite, pa ni „Bildunge“ med našim ljudstvom! Od kodi Bože moj! more priti, ako se narod ne podučuje, kakor bi imelo biti!“ — Priča nam je samo visoko c. k. ministerstvo za bogočastje in uk, ki je gospodu Leonu pisalo, naj odkritoserčno naznani, odkod to, da se slovenske šolske knjige tako redko in počasno prodajajo, kar je bilo nekđaj vsa druga. To so „fakta“, taka se godi. Kaka pa je drugod? Za gotovo ne vemo; pa kar smo v ministerskem časopisu: „Der Oesterreichische Schulfreund“ brali, nam jasno kaže, kam merijo nekteri gospodje tudi po drugih kronovinah. Iz Štajerskega piše nekdo — vsak ve kdo — piše ta gospod o nižih šolah visokemu ministerstvu: Kar se tiče nemških šol, je vse prav dobro in veselo, vsa druga je pa zastran slovenskih. Takole „berichta“ ali naznanuje ta gospod: „Ist etwas zu beklagen, so trifft diess manche Pfarrorte im südlichen Theile von Steiermark. Man findet dort deren viele ohne Schulen und ohne Lehrer, daher den dritten Theil der Kinder gar nicht, ein Drittel nur nothdürftig, und nur ein Drittel entsprechend unterrichtet.“

Die Sprachverhältnisse scheinen dort dem Schulwesen nicht günstig zu sein; die Eltern verlangen, dass ihre Kinder in der Schule nebst der slovenischen Muttersprache auch die deutsche lernen; geschieht diess aber nicht, so entziehen sie die Kinder sehr bald der Schule.“ Oj, oj! je pač težavna reč, ki človek ne zna, cesar bi po svoji službi in stopinji imel znati! Naj ležej in naj krajše bi bilo, ako bi šlo vse po nemškem kopitu. Pa ne gre ne! Sam presvilli cesar in visoko c. k. ministerstvo vse drugače zaukazuje, zdrava pamet vse kaj drugega naročuje, blagor in sreča naše deržave in cerkve vse kaj drugega tirja, in starodavna skušnja in izgled vseh narodov vse kaj drugega uči. Živa potreba nam se torej dozdeva, da o slovenskih šolah in o slovenskem jeziku kaj več spregovorimo. Nasprotnih dokazov se ne bojimo, radi in hvaležni jih bomo poslušali in sprejeli: — za vse drugo pa malo maramo.

* Iz Kranjskega. §. Vse kote moram stakniti, preden da spehnem denar za naročbo. Ja, živa resnica je, da se duhovnikom po deželi terda godí: pičli so njih dohodki. 315 gld. za fajmoštra in 210 gld. a. v. za kaplana! Kaj je to naše dni, ko vse tako strašno naviš bije, dnar pa — večidelj le papir — tako čudno pada, naše dni, ko se je desetina, berna, priklad, ja vse za tako nizko ceno odkupilo, naše dni, ko zginjujejo darila za sv. maše in druge duhovne dobrote, naše dni, ko mora fajmošter od ubogega kaplana za njegovo preživljenje 130—140 gld. ali pa še več tirjati, in le sama nova jopa na 40—50 gld. pride. Res omilovanja vredni duhovni stan! Ni čuda, da si ga tako malo mladenčev voli. Tudi duhovnik ni čist duh, da bi mogel živeti od same božje besede, on je človek, in ima duševnih in telesnih potreb. Nismo se toraj čudili, ko smo brali v Sionu iz Českega nek sostavek, ki je šel potem tudi po slavjanskih časopisih: „Duhovnikov pomanjkuje, govori tisti sostavek; da se temu pomanjkanju doskoči, in se mladina napije pravega duha, se je v šole vpeljala boljša podučava, ja po mnogih škofijah duhovniške mladenšnice. To je vse dobro in lepo, pa nihče naj ne misli, da bode s tim sanim že pomagano. Nikoli!“ — Prepričan sem, da so te besede scer grenke, pa resnične. Iz celega srca želim v svetem vinogradu Gospodovem mnogo delavcov vnetih in zvestih, zraven pa tudi zadovoljnih in veselih. Zatoraj mislim, da mi nihče ne bo za zlo jemal, ako očitno povem, kar mi je o tej zadevi na misel prišlo. Da bi se kongruva ali letna plača gospod duhovnikom skoraj zvišala, tega se ne nadjamo tako hitro, gotovo poteče še veliko vode po Savi. Tudi nobeden pameten človek tega prenapeto in prenaglo tirjal ne bo. Svest sem si in nosim sladko upanje v sercu, da bode presvilli in pravični cesar in naši svilli in skerbni škofovi in očetje tega storili, kakor hitro bode mogoče. Pa nekaj bi se vendar že zdaj pri tej priči in pri mnogih farah moglo zgoditi. Kaj pa kaj le? Vem in vsi drugi tudi vejo, da duhovnike to naj bolj boli in merzi,

da so jim štiftenge ali ustanove v letno plačo zarajtane. Kaj pravi od tega sv. pismo? „Vreden je delavec svojega plačila“, in „kdor služi altarju, naj od njega tudi živi“; kaj pravi od tega sv. cerkev? Ona zaukazuje, da plačilo za duhovno opravilo gre tistemu, ki ga je opravljal; kaj pravi od tega volja rajnih dobrotnikov, ki so ustanove naredili le cerkvi in duhovnikom v prid. Zatoraj so tudi presvitli cesar 29. decembra 1851 po svojem ministerstvu bogočastja in uka zaukazali, da se nove ustanove v letno plačo duhovnikom zanaprej ne smejo več zarajtovati. Zatoraj so, kakor nam pové §. 62 nove uravnave zastran cerkvenega in farnega premoženja, premilostljivi škofi že leta 1856 prosili in presvitli cesar je po njih prošnji zaukazal, da od 1. januarja l. 1859 naprej provizorjem ne bo več treba, dnarjev za opravljene ustanove drugim dnarnicam odrajtovati. Ta visoka in za vse duhovne neizrečeno vesela ukaza nam dajeta sladkega upanja, da bojo v svojem času tudi stare ustanove iz letne plače duhovnikom izbrisane, in da bojo tudi fajmoštri in kurati za opravljene ustanove odločeni dnar prejemali. Kdaj pa bode ta srečni in željno pričakovani čas? Ljubi bratje! prepustimo to visokim oblastnijam — deželnim in duhovnim, in bodimo si prepričani, da se to zgodilo bo, najpred ko bo le mogoče. Nekaj je pa vendar že zdaj mogoče. Nekatere cerkve so bogate in dobivljajo na leto veliko več, kakor potrebujejo. Fajmoštrom so pa ustanove ravno pri teh cerkvah v kongruvo zarajtane in ti gospodi, ki tem cerkvam vse prideljujejo in prislužujejo, pa nimajo dostojnega plačila. Ali bi ne bilo že zdaj mogoče, pri teh cerkvah gg. fajmoštrom, kuratom in kaplanom iz cerkvene dnarnice vse ali vsaj nekaj od tega plačevati, za kolikor so jim ustanove v kongruvo zarajtane? Res je, da cerkev duhovniku dnar za opravljene dnarje pošteno plačuje; ali kaj mu pomaga, ker se mu ravno toliko spet pri letni plači odbija, in tako mu ena roka jemlje, kar mu je una ljubeznivo podala. Čemu dnarjev na kupe nabirati, v dnarnici hraniti ali pa izposojevati? Naj se popred obrača cerkveni dnar tie, kamor zaukazuje sv. pismo, sv. cerkev in sv. pravica. Častiti duhovni bratje! ravno so svitli škofovi prevzeli cerkveno premoženje v svojo skerb: poskusimo, terkajmo, morebiti da se nam odpre; iščimo, morebiti da najdemo, prosimo, morebiti da dobimo: zakaj vreden je delavec plačila svojega! —

* Iz Gorice. X. — Dne 5. decembra 1859 so naš milostivi knez in nadškof Goriški razpis na svojo duhovščino v zadevah našega uže eno leto obstoječega in veselo cvetečega „Seminarium puerorum“ razposlali. Iz tega razpisa posnemamo sledeče: Ta blagi inštitut se je pričel o vahtih leta 1858, in koj je bilo sprejetih vanj dvajset upapolnih mladenčev iz latinskih šol. Vsi ti mladenči so se kaj možko obnašali, ker so bili vsi izmed prvih ali tudi prvi v svojih šolah. Za letošnje šolsko leto 1860 je vanj sprejetih štiri in dvajset, torej štiri več kakor lani. Več se jih ni moglo sprejeti,

ker ni več prostora v hiši v ta namen najeti. Število bo pa vsako leto se naraščalo ene leta, ker so Werdenberške štipendije letnih 126 gld. a. v. za ta navod namenjene. Štipendije te pa imajo tak začetek. Gospod Janez kerstnik, grof Werdenberški, svetovavec svetlega cesarja Ferdinanda II. in državni kancler, in pa njegova gospa Katarina baronka Koroninka, sta z ustanovnim listom danim na Dunaju 2. maja 1636 ustanovila tako imenovano „Seminarium Werdenbergicum“ za štiri in dvajset mladenčev, ki obiskovajo latinske šole, in sta ga izročila vodstvu častitih oo. Jezuitov, ki so takrat bili tu v Gorici. Kedar so leta 1773 Jezuiti bili odstavljeni, so iz tega naredili 24 štipendij za 24 mladenčev v latinskih šolah. Naš presvitli cesar so pa z visokim odpisom od 25. avgusta 1858 na prošnjo našega verhovnega pastirja milostljivo dovolili, da se imajo rečene štipendije za naprej obračati v prid našega malega semenišča. Po ustanovnem pismu zgorej omenjenem imajo nasledniki ustanovivca pravico, šestnajst rečenih štipendij podeliti, drugih osem je nekdanj delil vodja tukajšnih Jezuitov, in sadaj imajo to pravico naš milostljivi nadškof.

Od kar so te štipendije temu novemu zavodu dane, ima ta zavod trdno podstavo. Ali sama podstava še ni dovolj, ako se na njo trdno poslopje ne sozida. K temu pa je nove pomoči treba. Zatorej se milostljivi knezo-nadškof zopet zanašajo, da bo častljiva duhovščina Goriške nadškofije to dobro začeto delo rada tudi zanaprej z radovoljnimi darovi podpirala, da se bo mogla dovolj prostorna hiša ali zidati ali pa kupiti. „Kdor pičlo seje, tako sklenejo svoj list, bo tudi pičlo žel, in kdor seje v obilnosti, bo tudi v obilnosti žel.“

Temu pastirskemu listu je pridjan kratek račun tega zavoda, iz kterega se vidi, da se je od 18. maja do sedaj v celi škofii nabralo 7003 gld. 45 kr. starega dnarja, kar s poprej nabranimi znaša vkupej 29,342 gld. 57¼ kr. Gotovo lep znesek, kateri se je v kratkem, razun 10,000 gld. ki so od drugod prišli, samo po Goriškem nabral. Kdor Goriško nadškofijo pozná in vé, kako pičle plačila in dohodke imajo naši duhovniki, se mora pač temu čuditi. Pa temu je bilo vselej tako: ubog rad da od svojega ubožtva, kolikor premore, samo bogatin je navadno terd, kedar je treba kaj dati. Capiat, qui potest. —

Directorium liturgicum za 1860 za Goriško škofijo smo ravno prejeli. Kar nam je v njem letos dopadlo, je to, da so odstavljeni prazniki, o kterih so dušni pastirji dolžni sveto mašo za svoje drage ovčice Bogu darovati, akoravno niso več zapovedani prazniki, z enim pristavljenim križcom zaznamovani, zapovedani prazniki pa imajo dva križca. Pristavljen mu je tudi, kakor vsako leto šematizem ali imenik Goriške škofije. Tu vidimo, da je far, kaplanij, vikariatov in drugih duhovskih služb v celi škofiji 304, med kterimi je sadaj 25 praznih; čuda, da jih ni več, ker je toliko pomanjkanje duhovnikov. Cerkev vseh je 379, to je, 65 farnih, 124

jih je podružnih z enim ali več duhovniki, ki duše pasejo, 183 cerkev je in cerkvic, pri katerih ni dušnih pastirjev, svetišča sta dva, sveta gora blizu Gorice, in na otoku Barbana, in pa 5 cerkev redovnih. — Duhovnikov šteje cela škofija ravno 400, namreč 7 korarjev, fajmoštrov pa in drugih duhovnih pastirjev 280, duhovnikov, ki imajo druge službe, je 43, in 42 je penzioniranih, petero jih je, ki nimajo nobene službe in ki ob svojem živé, in redovniških duhovnikov je pa 21. Duš šteje cela škofija 191,600. Umerlo jih je duhovnikov celo leto devet.

V ravno tem imeniku najdemo tudi imena in število vseh tistih, ki se za duhovski stan pripravljajo, in tu vidimo, da se je njih število letos zopet enmalo ponižalo, zakaj bogoslovcev za Goriško škofijo jih ni več kakor samo 28, za Teržaško škofijo jih imamo 15, za Poreško (Parenzo) 12, in za Kerško (Veglia) le 4. Tedaj jih je vseh skupej potem takem samo 59. Kam so prišli! Nekdaj jih je bilo po 100, še clo po 124, in sadaj komej polovica! Bog pomagaj!

* Iz Gorice 5. januarja. F-i. Le malo let je, kar je božičnica (Christbaum) v naše polaščeno mesto priromala. Najpred so jo nekatere nemške družine svojim malim na tihem napravljale. Očitniše se je začela obhajati predlanskim v bližnjih Stračicah za otroke, ki v fabrikah gg. žl. Ritterjev delajo in ob enem tamošno šolo obiskujejo. Naj slavnije se je ravno preteklo leto ta slovesnost obhajala pri šolskih sestrah v napravi za majhne otroke 28. decembra. Obilno gospode se je bilo sošlo. Najpervo so otročiči v prostorni šolski sobi pokazali, kako da se v vsakdanji šoli učijo, namreč: spoznovati Boga, nemški in taljanski besede čisto izgovarjati, raznoverstne predmete imenovati, praktično soštevati in odštevati, in kako da se posebno samoglasnic prepevaje vadijo, postavim: „o, o, o, wir Kinder sind immer froh!“ itd. Pri tej priložnosti je tudi njih učenica, č. gospá mati Romana, Rimljanka, spričala, da je za take šole kot nalašč stvarjena, zakaj njeno prijetno govorjenje, kot poterpežljivo, prijazno in čvrsto obnašanje mora vsakemu serčno dopasti. — Po tej kratki poskušnji so otroci z gosti vred v drugo sobo prestopili, kjer so prav lepo okinčane jaslice z bogato obloženimi in razsvetljenimi božičnicami na stranéh razpoložene stale. Pridše je ubran kor odrasčenih deklet pozdravljaj. Zdaj se dva otroka po pastirsko oblečena o rojstvu Zveličarjevem pogovarjata; po tem mali otročiči pred jasicami kot drobne plice v germu zažvergolé prepevaje pesmi k časti božje porodnice in malega Ježuščka. Spet se kot iz daljave odmevajoča pesem odrasčenih iz bližnje stanice glasi. Pred dokončanjem te slovesnosti se šestleten otrok v imenu svojih malih sestic pričujoči gospodi za kakoršno koli podporo te naprave zahvaljuje. Na zadnje so dobili otroci raznoverstnih darov, kot oblačil, igrač in drugih reči, ktere so mestne gospé malim otrokom v dar poslale; za to lepo reč si je nevtrudljivo prizadevala blaga gospodična Matilda,

grofinja Coronini, goreča varhinja te naprave. Podporniki so se prav zadovoljni poslovali s trdnim naprejšetjem, naj se prihodnja božična slovesnost še slavnije in veseliše obhaja. Vsako pošteno sercé se pa mora veseliti, da se po taki poti duh pobožnosti v mlade serčica seje.

Na dan sv. Janeza evangelista ravno preteklo leto je gluhonemi jud, o katerem je Slov. Prijatelj že večkrat omenil, naš brat v Kristusu postal. Tudi ta pot je mladenč pokazal, kako resno da mu je vselej bilo kristjan postati. Na predvečer svojega prerorenja je sam od sebe pozno v noč molil in zjutraj na vse zgodaj že ob 3 uстал in klečé Bogu se priporočeval. Kerščen, birman in obhajan je bil od samega višega pastirja vpricho obilne množice. Prerojeni mladenč, zdaj Štefan imenovan, se je spodobno in pobožno obnašal in tako na znanje dal, kako dobro mu je pri sercu. Kar je tudi po prijetih sv. zakramentih sam obstal, rekoč: „Nikoli mi ni bilo tako lahno v mojem sercu, kot zdaj.“ — Ko je še domá pri svojih bil in od četrte božje zapovedi še ni nič prav vedel, se je do svojih staršev nekaterekrat napčno zadržal; tega se je pa poznej serčno ksal, ko je bil bolj natanjko podučen, kake dolžnosti da imajo keršanski otroci do svojih roditeljev; zatorej je koj po sv. kerstu domú pridši svojim naprejštavljenim rekel: „Molil sem tudi za svoje starše; če bom le kdaj premogel, jim bom rad pomagal.“ — Iz celega njegovega sedajnega obnašanja se povzame, da gnada sv. Duha ni zastoj k njemu prišla, da ga je res prerodila. In upati smemo, da bo naš Štefan pot pobožnega kristjana stanovitno potoval. Bog daj! — Znaprej ostane še v zavodu gluhonemov, kjer se v družbi svojih tovaršev mizarstva učí pod vodstvom pridnega domačega mizarja.

Ravno se tiska v tiskarnici Paternolli-ta: „L' istoria della conversione alla fede cristiana cattolica del sordo-muto Izraelita Giacomo Morpurgo.“ Spis je skoz in skoz zanimiv in kratkočasen. Prodajal se bo v prid zavoda gluhonemov. Naj bi ga torej, ki laški umejo, čversto kupovali, kedar beli dan zagleda. — Da ste mi vsi dragi!

* Iz Štajerskega. Sv. ljudski misijon na Rečici. — „Bratje! vemo, da je že ura, da od spanja ustanemo.“ Tako je buditel sv. Pavl Rimljane ter jih klical k sv. resnični pokori. Ravno prvo adventno nedeljo, ko se tisti list v cerkvi bere, so začeli tudi čast. misijonarji svoje zveličavno delo in ga končali ravno 3. nedeljo v adventu. Tudi oni so klicali naše Rečičane in Šmarčane, ki so se v podfari sv. Martina našega misijona udeležili, naj se zbudijo iz dušnega smertnega spanja, da jih Kristus razsvetli, naj svojo vest nesnage omijejo, z Bogom se spravijo in stopijo na ozki pot prave sv. pokore, ker Gospod je blizo, treba je na Njegov prihod spodobno pripraviti se.

Bili so pa sledeči čast. gospodje: Jakob Horvat, Jožef Premož in Anton Kovalek, zadnji mladi nadepolni gospod je rojen

Slovak, ki pa slovenski prav dobro zna, da ga ljudstvo lahko razumi in rado posluša. — V nedeljo ob 3 popoldne smo šli vsi duhovni v cerkev. Slovesno zvonjenje je oznanovalo, da se začenja čas milosti božje, sv. misijon. Gosp. fajmošter so zapeli pesem: „Pridi sv. Duh“, podali gosp. predniku štolo in sv. razpelo, ter blizo sledeče govorili: Preljubenzjive ovčice moje! za nekoliko časa vas izročim oč. očetom sv. Vincencija, naj vam oni božjo besedo oznanujejo in vas k pokori budijo — vi nje pa zvesto poslušajte in po njih naukih delajte. Dajte da bote stopili vsaj eno stopinjo bliže sv. nebes v tem sv. času. Potem bo ta sv. misijon v večje zveličanje naših duš. Vas pa, čast. gospodi! lepo prosim, vsadite mojim ovčicam prav globoko v serce Jezusovo sv. vero, da bodo po nji sveto živeli in v nji stano-vitno srečno umerli, in začnite svoje delo v imenu božjem! Potem je bila pripravna pridiga, po pridigi so pa naš č. g. dekan blagoslo-vili nova stranska altarja, kar je začetek sv. misijona še bolj slovesnega delalo. Zadnjič so bile litanije z dvema sv. žegnoma. Ne bom za vsak dan posebej popisoval službe božje in obsežka vseh pridig — ker to je pri vsakem misijonu z malimi razločki enako. Le povem, da vsak dan so bile 3 pridige. Bile so po celi uri in še čez, in vendar se ljudje niso naveličali, jih zvesto poslušati. Dostikrat so bili do solz ginjeni, vselej pa se jim je bralo na obrazu, da beseda božja je oster meč, ki do serca sega. Pervi teden sicer ni bilo vedno polno ljudi, ker je bilo silno gerdo vreme; ali drugi teden je bila cerkev zmerom natlačena, ker od vseh krajev so ljudje pritiskali; celo iz sosedne Kranjske jih je bilo viditi. Zvečer so se nekteri do 11 v cerkvi mudili, zjutraj pa že ob 4. drugi noter silili. Nektere dni je bila taka soparica v cerkvi, da ni bilo skoraj prestat. Spovednikov je bilo po 10, nekteri dan več, nekteri manj, vendar premalo za toliko množico ljudi. Le škoda, da vsi gospodje, ki smo jih povabili, prišli niso.

Ponedeljek in torek sta bila vesela dneva za male otroke. Ponde-ljek so bili pri spovedi, in v torek pri sv. obhajilu. S svečami v roki so šli v lepi procesiji iz šole v cerkev, kjer so jim g. Premož prav po domače in ljubeznjivo razlagali obrede sv. kersta, in potem je bilo skupno slovesno sv. obhajilo. Bilo je blizo 200 malih tako srečnih. O lepa pobožnost, ktera je marsikterega odrasčenega do solz ganila! Bili so to veseli dnevi, dnevi zveličanja za vso faro, nekteri so rekli, oh le prehitro so nam pretekli. Bili so pa tudi pred sv. misijonom, ki so rekli: Čemu to, saj imamo domače gospode, ki nas učijo; saj smo že imeli priložnost, sv. misijona udeležiti se, če smo hotli. Bili so namreč v naši dekaniji, kar je kaj posebnega, že štiri sv. misijoni. Pri sv. Frančišku, na Ljubnem, v Mozirji in pri nas, zato tako govorjenje. Pa vsi taki so pri sv. misijonu obmolk-nili in ga radi obiskovali.

Bil je to za nas celih 14 dni veden vesel praznik. Naj lepši, najbolj vesel praznik pa je bil zadnji dan sv. misijona. Dopoldan je bilo slovesno sv. obhajilo za odrasčene pri izpostavljenem sv. rešnem Telesu. Veselo so zvonovi zvonili, in mile pobožne pesmi so se glasile po cerkvi, ki smo ginjeno ljudstvo obhajali. Bilo jih je vseh skup blizu 4000 domačih in ptujih.

Popoldan pa je bilo postavljenje sv. misijonskega križa. Križ je lep, visok, ves ovenčan, kar so oskerbele pobožne dekleta. Nesli so ga zali poštene mladenči in spremljale nedolžne šolske deklice iz šole v cerkev, kjer so ga gosp. prednik blagoslovili. Potem so ga vzdignili in nesli v slovesni procesiji po tergu, med tem se je glasno molilo in izverstno lepo pelo. Peli so prelepo pesem našega svitlega knezoškofa: „Misijonski križ“. Postavili smo sv. križ na lepem kraju ob konec cerkve, kjer se lahko od vseh strani vidi in časti. Bil je tam nalašč napravljen slavolok, olepšan z zelenjem in cveticami, nad njim so bile zapisane zlate besede: „O sv. križ življenja luč! o sv. križ nebeški ključ! ponižno te častimo, zvestobo obljubimo.“

Po tej slovesnosti je bila še končavna pridiga od stanovitnosti, litanije in zahvalna pesem, in končali smo sv. misijon, kakor začeli, v božjem imenu!

Bog daj in ljuba vselej čista devica Marija! da bi se bili z njimi pomeknili eno stopinjo bliže sv. nebes. Upamo v Gospoda, da se je spolnila ta naša goreča želja vsaj pri nekterih. Upamo, da bo sad stanoviten, kajti ljudje so videti zdaj bolj tihi, zamišljeni in spreobrnjeni. Ni ga slišati več ponočnega truša, po pivnicah je vse bolj prazno in mirno. Pred misijonskim križem je pa vsak dan videti veliko pobožnih, ki klečijo in molijo. Se ve da, moliti bo treba in prositi Boga sv. Duha za dar stanovitnosti, za dar moči in straha božjega. Brez božje pomoči tudi sv. misijon ničesar ne zda. Vendar naj reče kdo, karkoli hoče, sv. misijon se nam zdi za kako faro ravno to, kar za našo zemljo lepa vigred. O vigredi se terda, zmerznjena zemlja otaja in zrahlja, ob misijonu se omehčajo kamenite, ledene in pregrešne serca in se zrahlajo za vse dobro in lepo: v pomladi začnejo drevesa cveteti, gore zeleneti in vsa natora se na novo oživlja; ob misijonu se tudi duše zbujajo, ki so v smertnih grehih spale, veselo jih oživi gnada božja in začnejo zeleneti in poganjati dobrih misel, svetih želj in obljub, pa tudi lepih čednost in dobrih del. O to je zares pravo duhovno prerodenje, vesela duhovna vigred za vsako faro, ki sv. misijon vredno obhaja. Kdo izmed nas bi kaj takega ne želel? kdo za to Boga ne prosil?! Zatoraj, ki smo gnado sv. misijona imeli, molimo in čujmo vsi, ostanimo vselaj zvesti, in nam gotova bo krona svetega misijona.

* Od Sotle na Štaj. L. — Naj Ti, dragi prijatelj! za zadnji mesec tudi jaz pišem ter povem, kaj se je letos v okolici naši kaj posebnega in spomina vrednega dogodilo. Pri nas, ki bivamo daleč

proč od visokih planin, je bila to poletje takošna vročina in suša, da se Bogu usmili. Pripekalo in žgalo je, da smo črez dan komaj dihal in gibali se, ter si nič bolj želeli, ko hladnega večera; ali pa vedno tičati ouden, kjer imajo ribe svoj dom. Bilo je neko nedeljo, zvon vabi in kliče ravno k popoldanji službi božji, ko gredo tri deklina po stezi, ktera poleg vode peljá. Kar se ena oglaší rekoč: Neizrečeno solnče peče, pokaj bi v toliki vročini naprej hodile, idimo se raji kôpat ko pa v cerkev. In kakor rečeno se tudi zgodi. Pa glej, pred ko so minule večernice je že minulo življenje 19 let stare deklice, sirota je utonila ter poterdila resnico, da nobeden ne vé ure, ob kteri da Gospod pride.

Še druga žalostna se je to jesen v našem kraju pripetila, toda ne na vodi ampak na suhem. Nedeljo popoldne gre že bolj prileten mož namesto h keršanskemu nauku v svoj vinohram gledat, če čepi pri sodih dobro deržé in pa pokušat, kakova roba da je letošen pridelek. Sploh je pri nas, naj Ti tu memogredé opomnim, gerda in graje vredna navada; da se o jesenskem času mnogi ne veselijo nedelje ali praznika zategadelj, naj bi šli v hišo Gospodovo, temuč le zato, da imajo lep čas po vinskih goricah hoditi in popivati, in tako je tamkaj popoldne večidel vse živo in veselo, v cerkvi pa prazno in žalostno. — Omenjeni vinski stric pa je k svoji veliki nesreči pozabil nekaj prav potrebnega seboj vzeti, namreč pravične mere: ga toraj črez mero pokušá in v se vliva ter se že v mraku domu verne. Pa letošno mu glavo tako zmeša, da ona ne zna več nog prav voditi, in tako zgrešijo té pravo stezo, mož se spodtekne, prekucne v globok jarek in — mertev obleží.

Zdaj pa še nekaj boljšega in veselega, in to o cerkvenih zadevah. Na prijaznem okroglem gričku stoji farna cerkev sv. Lorenca na Bizelskem, od kodar se ti na vse strani v resnici rajski pogled odpira; s posebnim začudenjem pa se popotnik ozira proti zahodu in severu na same vinske gorice, na kterih raste slopeča in obče čislana bizelsčina, na daleč in široko dobro znana kaplica. Ali pred malo leti še se je cerkev po vsi pravici morala sramovati pred svojo prelepo okolico, kajti bila je v prav žalostnem stanu, zapuščena in umazana, bolj podobna nečedni koči ko pa hiši božji; in glej, zdaj je pa vsa snažna in prav umetno ozališana, v resnici „sveto mesto pripravljeno kakor nevesta, ki je napravljena svojemu možu.“ Vendar še nekaj se je sploh pogrésalo in želelo: namreč novo, večé in soglasno zvonilo, in letos se je tudi to, hvala Bogu spolnilo! 13. pobinkoštno nedeljo se je obhajala prav dostojno in ginljivo cerkvena slovesnost v zahvalo novih zvonov. Veliki, 17 cent težki ima napis: „Trudil se je za me gosp. fajmošter Jožef Zabukošek.“ — Ulil me je z darovi farmanov Anton Zamasa v letu 1859.“ Drugi tehtá blizo 10, tretji 5 centov, in mali četerti je posvečen sv. Alojziju, ki bode šolsko mladino klical in vabil v šolo in cerkev. Ako se pomisli,

da stroški za vse te cerkvene naprave in popravila znašajo okoli 9000 gld., in da vse to se je doveršilo ob času, ob katerem pri obilnih mnogoterih davkih za dnar kaj terda hodi, se pač mora radodarnim Bizelancom spoznati čast in poštenje; pa tudi hvala in zahvala čast. gosp. župniku, ki so vkljub mnogih sitnost in zadržkov, ki se nastavljajo sešobno od takošnih, ki vse, kar božjo čast zadeva, raji overajo ko podperajo, vendar srečno dokončali začeto delo ter s tem djansko pokazali, da v resnici ljubijo lepoto hiše Gospodove.

* Na Reki. O. A. V.*) Z radostjo in veseljem so presunile „Novice“ vsakega katoliškega bravca v svojem 41. listu, ki so nam oznanile da se je 30,000 Gerkov v Havret-Isaru, mestu v staroj slovenskoj Bulgariji vernilo v krilo sv. katoliške cerkve in nam veliko upanje dela, da bode Bulgarija v kratkem vsa katoliška. Kaj bomo rekli na to? kdo je temu nar več uzrok? ali mar škofi gerski, katerih kakor „Novice“ pišejo: Bulgari ne morejo? ali kdo drug? Ni tukej treba prevdjarjati, ne filozofirati; božja previdnost je, dopusčenje božje je, da bi zmoteni pod težko butaro svojih vladikov lahki jarm spoznali, ki ga katoliška cerkev svojim vernim priporoča. Goreče molitve, serčni zdihleji, prejemanje sv. zakramentov in druge dobre dela bratovščine sv. slavenskih apostelnov Cirila in Metoda, so gotovo prederle pred božji tron, in našim zapeljanim bratom razsvetljenja sprosil! Le, bratje in sestre bratovščine sv. apostelnov Cirila in Metoda, le zvesto, željno in bogoljubno opravljajmo nam od bratovščine naložene dobre dela! Malo je, kar nam je moliti in storiti predpisanega, ali veliko sadú bode nam obrodilo, ako bodemo zvesto opravljali. Hvala narpred Bogu, od kterega pride vsak dar nar boljši, hvala pa tudi premilostljivemu in presvitlemu g. knezoskofu labudskemu, občenemu vseh Slovincov očetu, ki so nam tako močen in koristen pripomoček za naše zmotene brate Slavjane omislili. Le škoda, da se ta bratovščina na Horvaskem bolj ne razprostira, in po več krajih še njenega namena ne znajo. Nam, nam ljubi bratje Horvati! je nar bolj potrebno za spreobnjenje odepljenih Gerkov moliti, ki jih veliko stevilo v naši domovini imamo in vsak dan ž njimi občimo. Naj bi znali, da jih ne preklinjamo in ne kolnemo v naših cerkvenih molitvah in opravilih, kakor si oni (ne vem od koga podučeni) od nas mislijo. Naj mi bo dopuščeno na kratko povedati, cesar sem se lani 2krat prepričal. Gospod fajmošter na C... so me prosili, da bi jim na telovsko procesijo prišel pomagat. Na telovsko svečavnost je prišel tudi nek graničatsk oficir z nekolikimi graničari, ki so ne dateč proč nastanjeni bili. Prav lepó se je ómenjeni gospod pri procesiji

*) Kako uganjajo nekteri listi iz Nemškega in žalibog tudi drugod z ubogim Gerki! Kakšne od njih pripovedujejo! Kristjauu — ja človeku se vsela stori milo pri sercu. Kaj mislite, ljubi bravci! kaj se bolj prilega ljubeznivemu duhu keršanske vere, in kaj jih bolj vabi nazaj v naročje svoje nek dajne matere: ali gerdo in sovražno zmiranje, ali pa bratovsko omilovanje prijazno podučevanje in goreča molitev? Vredn.

obnašal, le preveč blizo altarja nam je na vseh stajališčih silil, in ko zajcu so mu ušesa stale, ko sem za evangeljem navadne verstice in molitve po slavjansko ali ilirsko prepeval. Po dokončanem opraviilu je tudi g. oficir bil k g. fajmostru na kosilo povabljen. Pri kosilu smo začeli nekaj o liturgiki se razgovarjati, in nismo znali, da je oficir nezjedinjen Gerk. Na enkrat se vzdigne in mi glasno napitnico zaori in reče: „Ta gospod me je danas prepričal, da ni res, kar so mi mati in učitelji nekada o telovske procesiji pravili, da Latinci pravoslavne Gerke na procesiji preklinjajo.“ Na to smo mu na kratko razložili uzrok telovske procesije in svečanosti. Skoro bi bil že pozabil na to krivo misel, ki jo je oficir imel o naši telovske svečanosti. Ali dogodi se, ni še tega dolgo časa, da prideta dva gospoda na naš vert se sprehajati, enega nisem poznal, in precej me je začel popraševati o klosterskih naredbah, navadah itd.; tudi sva prišla na verske reči. Na enkrat ko bi vstrelil, preterga govor in me vpraša, zakaj latinska cerkev telovsko svečavnost obhaja, za katero Gerki ne znajo, če so ravno 9 sto let zjedinjeni bili? Na tanko sem mu vse dopovedal, kaj pomenja ta svečavnost in kedaj se je začela. Za tem mi je tudi razodel svoje krive predsode, katerih je še kot otrok bil napolnjen, in so ravno takošni bili kakor oficirjevi. O kako dobro in koristno bi bilo za katoliško in domorodno reč, če bi se bratovščina sv. apostelnov slovenskega naroda, ktera ima tako visok namen — tudi pri nas upeljala. Naj bi tedaj duhovni učitelji in kateheti, in pa tisti gospodje, ki s pastirstvom opraviti imajo, svojim vernim Slavjanom marljivo priporočevali omenjeno bratovščino, saj memo drugih bratovščin ima gledé nas Slavjanov naj plemenitejšo sverho, ktera se le z združeno molitvijo bode mogla doseči.

Vsak si bo lahko mislil, kako težko more biti našim horvaškim duhovnim gospodom pri sercu, kedar se v javnih rečeh in na javnih mestih z gerškimi duhovni snidejo, po kervi bratje, po veri nasprotniki; že ni tiste ljubezni, ne tistega zaupanja, ktero bi bilo, če bi obojni enega duha v verskih zadevah bili. Oh večni Bog nam še daj skoro tega dočakati, da bomo vsi Slavjani ena čreda, in nas ravnal bo en pastir! —

* Iz Celovca 12. jan. Radi bi bli tudi povedali, kaj politika dela na Nemškem, Talijanskem, Francozskem, Angležkem, Ruskem in drugod, pa nam prostora zmanjkuje in tudi nimamo od nikodar kaj veselega povedati: Napoleon dela politiko za vesoljni svet: Nemško šunta in punta, Italijo za nos vodi in ropa, Francozko žuli in tlačí, Angležko v strahu ima, Rusko in Avstrijo sedaj prijazno traplja in boža, vse ima na vajeti, vse je razdvojil med seboj, on sam pa je z vsemi dober in prijatelj: Presneta glava to — „divide et impera“. Pa le tega menda vsemogočni Napoleon ne vé, ali pa je pozabil, da je še eden nad nami, ki varuje pravico in svojo sv. cerkev: „Človek obrača — Bog pa oberne“. Več ne povemo

danes, tudi je vse tako zmedeno in zamotano, da le sam večni Bog vé, kaj še pričakamo leta 1860. Zatoraj Slovenci! berite pismo, ki ga homo sv. Očetu poslali, vtisnite si prelepe besede globoko v sercé, in bodite v svojih obljubah mož beseda! Tega smo si svesti, naj se vse trese in vse po koncu gre, sv. cerkev in sv. pravica slednjič še vendar stoji: „Portae inferi non praevallebunt adversus eam“.

P i s m o,

v katerem katoljski Slovenci na Koroškem svetemu Očetu papežu Piju IX. svojo serčno ljubezen in vdanost na znanje dajajo.

Sveti Oče!

Vsred velikih težav in britkost, ki Te obdajajo od vseh strani, Te, kakor sam praviš, tolaži in z upanjem napolnuje to, da dobivljaš veliko dokazov, kako Te povsod ljubijo in častijo. Zategadelj tudi katoljski Slovenci na Koroškem nočejo za svojimi brati zaostajati; zakaj tudi oni občutijo, kakih bolečin mora terpeti Tvoje očetovsko serce, ko vidi, kako pekel vse svoje žile nopenja proti skali, na kateri stoji sveta cerkev, — ko vidi, kako naj gerše strasti razsajajo, kako se sveti kraji oskrnujejo, kako se posvečeni ljudje preganjajo, kako se roparske pesti po dedščini ali erbščini svetega Petra stegujejo, kako hudobni duh naj nesramnejše zvijače in laži po svetu trosi, in kaj vse uganjajo hudobneži, ki nimajo miru in pokoja, prej da je vse v nesreči in žalosti. Tudi oni občutijo, kako dobro mora djati Tvojemu očetovskemu sercu, kedar milijoni sinov in hčer svete cerkve o času hude skušnjave ne zatajijo svoje vere, temuč očitno spričujejo, da v burji, ktera je sedaj potegnila po celem svetu, le v ladji svetega Petra pomoči iščejo, da oni sedaj, ko vsa peklenska moč naj starejše in naj sveteljske pravice podira in z nogami tepta, da se oni sedaj terdno deržijo sv. cerkve, ki je steber in podlaga vse resnice.

Sveti Oče! Ti iščeš pomoči v nebesih. Po Tvojej besedi in po Tvojem djanju zdihujemo in kličemo tudi mi k Očetu vse milosti in pomoči, naj bi se žalostni dni britke skušnje okrajšali, in Tvoje zavoljo nehvaležnih otrok pobito serce skoraj se spet ohladilo. Tudi Ti pa obljubimo, do konca terdno s Tebo stati, v edinej pravej veri, s Tebo terdno stati v zaupanji, da je tam, kjer je naj hujša sila tudi blizo roka mila, s Tebo terdno stati v keršanskej ljubezni, žebrati za tiste, ki so se tako daleč zmotili, in obljubimo Ti, kakor dobri otroci naj boljšemu očetu svojemu, pod ramo seči s svojimi darimi, če jih potrebuješ. Vse to hočemo zvesto storiti, naj več kar naše moči premorejo.

Sprosi nam, o sveti Oče! od Boga milosti in pomoči, da v svojih obljubah stanovitni ostanemo, in podeli nam in vsem ljubim našim Svoj sveti apostoljski blagoslov ali žegen. Za to Te goreče prosimo in v naj večej ponižnosti in naj serčnišej vdanosti ostanemo do smerti Tvoji

o Sveti Oče!

naj ponižnejši in naj pokornejši katoljski Slovenci na Koroškem.

Duhovske zadeve.

* Kerška škofija. Sveti Oče papež so milostljivo dovoljili, da sme za naprej vsak stolni dekan Kerške škofije pontifikalije, to je, škofjo kapo in palico nositi. — Premil. knezoškof so fajmoštra na Bistrici in administratorja dekanije dolnodravske doline, č. g. Franca Štornik-a izvolili za knezošk. duhovnega svetovavca; č. g. Germič Jož. je dobil proštijo in faro v Tinjah; č. g. Valentinčič Ant. faro Naborjet; č. g. Stossier Gregor faro št. Janjž pri mostiču; Heiser Jan. pride za provizorja v Lieseregg; č. g. Trauman Rain. pa za kaplana v Rožak. Umerla sta čč. gg. Samonik Jan. duh. svetovavec in fajm. v Liesereku, in Ortner Juri, beneficiat v št. Paternionu. R. I. P.!

* Ljubljanska škofija: Č. g. Zaveršnik Fr. je dobil Šent-Gottharško faro, č. g. Rebič Ferdin. pa Čateško.

Oskerbeli smo, da bomo tudi iz Goriške, Terzaške in Lavantinske škofije duhovne premembe lepo zaporedoma naznanovali. Do danes (12. jan.) nam naprošeni gospodje niso nič pisali, morebiti da se v teh treh škofijah ničesar novega ni zgodilo.

Pogovori vredništva.

Č. g. A. P. v T. Prosimo, da nekaj rokopisa pošljete; g. J. P. v St. Gotovo tako — se bo zarajtalo; g. Č. J. v L. Vse se je po pošti Arnfels poslalo; g. Šk. V. v H. Vse je po pošti Gleisdorf šlo; St. A. v št. L.: gosp. A. M. v Lend. sam tudi plačal; g. Š. J. v P. ima g. Lerh. v Ljublj.; g. R. T. pri sv. L. ima g. P. M. v Gorici; čč. gospodje, ki ste sestavkov poslali, ne zamerite, poterpajte, pride vse! —

Povabilo.

„Slov. Prijatelj“ donaša pridige za vse nedelje in praznike, pridige Marijanske, govore o raznih priložnostih, druge cerkvene sestavke, politiške in cerkvene novice in reči zadevajoče bratovščino sv. Mohora. Velja za celo leto po pošti štiri gold. a. v. Tečaji l. 1856, 57, 58 in 59 obsegajo 4 tečaje pridig za vse nedelje in praznike celega leta, precej pridig o raznih cerkvenih slovesnostih, celi kerš. nauk po našem katekizmu, veliko sto zgodovinskih izglede, katoljsko simboliko, imenitni nauk od gnade božje in še več drugih važnih reči. Še imamo nekaj iztisov vseh teh tečajev. Vse štiri dajemo za osem gld. a. v., vsak posamezen tečaj pa velja tri gld. n. v.